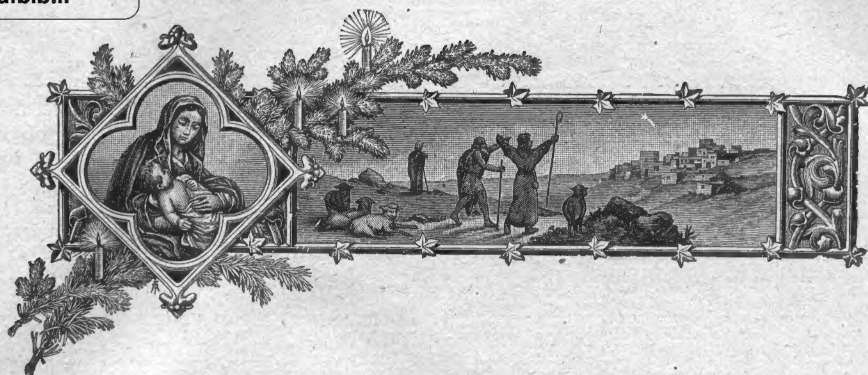

RAUDOS.

ĮVADA.

1. Raudų knyga ebraiškai vadinasi pirmuoju jų žodžiu 'ekhah, kaip gi, vėlesnių gi žydų raštuose qinoth, elegijos, raudos. Graikų vertime knygos vardas yra θρῆνοι, lotynų gi Lamentationes, kai kada taip pat threni.

Kone visi aiškintojai sutinka, kad visi penki „graudūs knygos verksmai" rišasi su kaldėjiečių įvykintu Jeruzalės sugriovimu ir Jūdo karalystės sunaikinimu, ir kad jais apraudoma baisi nelaimė ir skurdas, sutikę tuomet išrinktąją tautą, taip pat panieka, kurią turėjo kentėti nupuolusi Siono duktė.

Nors visose penkiose giesmėse bendrai imant apraudoma ta pati Jeruzalės nelaimė, tačiau kiekviena jų taip pat nemažai skiriasi nuo kitų ir turi savąjį turinį. Pirmoje raudoje (1,1—22) bendrai išreiškiamas skausmas dėl miestą ištikusio paniekinimo, antroje (2,1—22) miesto ir bažnyčios sugriovimą lydėjusieji baisūs įvykiai; trečioje (3,1—66) dvasinės pamaldžiųjų kančios dėl įvykintos bausmės, ketvirtoje (4,1—22) aprašomas liūdnas gyventojų likimas ir penktoje (5,1—22) yra maldavimas malonės pasigailėti.

2. Raudos priklauso taip vadinamai lyrinei poėzijai. Atskira jos rūšis gana mėgiama Izraėlio tautoje buvo gedulio giesmės, raudos. Jau pas senesniuosius pranašus (Amosą, Izaiją, Mikėą) galima rasti kur ne kur jų ilgesnėse kalbose trumpučių raudų dėl apverktinų tėvynės smūgių; bet žymiausiomis visame šv. Rašte raudomis be abejo reikia laikyti Jeremijo Raudos. Jas dar galima teisingai laikyti lyriškai-eleginės poėzijos rūšimi, nes jose yra kilnus išreiškimas visokeriopo ūpo, kokį sudaro ar tai viešoji tėvynės ir sostinės padėtis, ar tai asmeninis poėto likimas ir prityrimai, ar tai gailestingumo ir gilaus religijinio jausmo sužadinti pergyvenimai.

Poėzinė Raudų išvaizda yra gana savotiška ir sudėtinga. Neįsileidžiant čia į nuodugnesnį jos aiškinimą, gana bus pasakius kad keturiose raudose yra po 22 eil., t. y. tiek kiek yra raidžių žydų abėcėlėje, trečioje gi raudoje tris kart tiek, t. y. 66 eil. Be to 1, 2 ir 4 raudos eilutės prasideda iš eilios einančiomis abėcėlės raidėmis, alėf, bėt, gimel ir tt.; trečiosios gi raudos kiekvienos trys eilutės prasideda ta pačia raide. Penktoje taip pat 22 eil. raudoje išsižadėta alfabeto raidžių eilios; čia rauda virsta malda; maldoje gi laisvas gyvesnių jausmų išreiškimas abėcėlės raidžių būtų buvęs tik varžomas.

3. Senovės tradicija ir dauguma šių dienų aiškintojų Raudų autoriumi laiko pranašą Jeremiją. Tas įsitikinimas remiasi visųpirma pačiomis Raudomis. Jų autorius piešia baisų teismą Jeruzalei ir Jūdui kaip žmogus, kurs visa savo akimis matė ir pats turėjo iškentėti sunkiausius smūgius, piešia visai ta pačia dvasia, būdu ir kalba, kaip tai darė pranašas Jeremijas savo pranašystėse, su kuriomis Raudos turi labai daug bendra. Aleksandriečių vertime prakalba, taip pat ir kiti senovės vertimai, žydų talmudas, Bažnyčios tėvai ir rašytojai ir vėlesni teologai sutartinai liudija, kad Raudos parašytos Jeremijo.

Raudos parašytos po Jeruzalės sugriovimo ir Jūdo karalystės žuvimo. Kai ilgai apgultas miestas ką tik buvo paimtas ir prasidėjo naikinimo ir plėšimo baisumai, Jeremijas vargu ar galėjo tuojau išreikšti savo sielos jausmus taip sąmojingai ir tvarkingai, kaip tai padaryta Raudose. Jose pačiose galima rasti žymių, kad pirmasis skausmas jau buvo bent kiek atslūgęs, bet vis tik dar labai gyvas, sakytumėm tik vos ne vos suvaldomas, tačiau jau nebetrukdąs žmogaus svarstyti ir rimtai įvertinti įvykius. Turint tai omenyje, galima manyti, kad Raudos buvo Jeremijo sudėtos dviem trims mėnesiams praslinkus po bažnyčios sugriovimo, pranašui dar tebesant Palestinoje, ar Aigipte, į kurį jis neilgai trukus buvo priverstas iškeliauti.

4. Begalinis neapsakomas turėjo būti Izraėlio nusiminimas, kai jis pamatė, jog Jeruzalė jau griuvėsiuose, gyventojai išžudyti ir išvesti į nelaisvę, priversti bėgti slapstytis. Jeremijas iš anksto visas nelaimes skelbęs ir visa draug su kitais pergyvenęs, būdamas Viešpaties pranašas, negalėjo pasilikti nebyliu. Ką pranašas akimis matė, ką pats pergyveno, kai ties jo akimis jau gulėjo Jeruzalė griuvėsiuose, jis turėjo pakelti graudų savo balsą ir Dievo įkvėptas išgiedojo tuos skausmus, kurių širdis buvo kupina.

Bet tiktai dejuoti dėl liūdnų įvykių negalėjo būti galutinas Dievo pasiuntinio tikslas. Jis, kurs rodė išsigelbėjimo kelią anksčiau, negalėjo ir dabar apleisti skaudžiai ištiktų savo tautiečių širdžių ir turėjo bent pakelti jas ten, kur tikros paguodos buvo galima rasti. Bausmė buvo dėl nuodėmių; reikėjo pamokinti bent dabar jas suprasti, jųjų gailėtis, jas išpažinti ir prie Dievo grąžinti.

Bažnyčia pilnai pripažindama žodinę Raudų prasmę, kad jose pranašas Jeremijas išreiškia

Izraėlio tautos dejavimus dėl savo likimo, savo praktika pareiškė įsitikinimą, kad tas pat pranašas išreiškė Raudose ir kitų tiesų ir ateityje pasireikšiančių įvykių. Todėl Bažnyčia priėmė jas į savo liturgiją ir paskyrė tas stebėtinas giesmes Didžiajai Savaitei ir jomis primena ne tik jųjų kilmę, bet taip pat nuolatinį nesiliaujantį jų paskyrimą.

THRENI,

idest Lamentationes Ieremiae prophetae.

Et factum est, postquam in captivitatem redactus est Israel, et Ierusalem deserta est, sedit Ieremias propheta flens, et planxit lamentatione hac in Ierusalem, et amaro animo suspirans, et eiulans dixit:

LAMENTACIJOS,

tai yra pranašo Jeremijo Raudos.

Atsitiko*, kad po to, kai Izraėlis buvo išgabentas į nelaisvę ir Jeruzalė buvo apleista, pranašas Jeremijas atsisėdo ir verkdamas šitomis raudomis dejavo Jeruzalės; jis apkartusia siela dūsaudamas ir klykdamas sakė:

Pirmoji rauda: Raudojimas dėl Jeruzalės sunaikinimo.

ALEPH.

I. [1] Quomodo sedet sola civitas
plena populo:
facta est quasi vidua
domina Gentium:
princeps provinciarum
facta est sub tributo:

ALĖF.

1. [1] Kaip gi sėdi pats vienas
miestas kitados pilnas žmonių?
Pasidarė lyg našlė
tautų valdovė;
šalių kunigaikštienė
virto baudžiauninke.

---

*Šitos prakalbos nėra ebr. t., taip pat ko ne visuose senoviniuose vertimuose. Net ir lot. šv. Rašto leidiniuose nevisuomet ji būdavo. Nėra jos geresniuosiuose rankraščiuose ir ne šv. Jieronimo ji išversta. Daugelis nė nelaiko jos šv. Rašto dalimi. Ji gal parašyta LXX vertėjų, kurie tuo būdu norėjo surišti Jeremijo pranašystes su jo Raudomis, o taip pat duoti joms trumpą paaiškinamąją įvadą.

1,1-22. Pirmosios Raudos pirmoje dalyje (1-11) pranašas apverkia Jeruzalės sunaikinimą; antroje gi pusėje (12-22) pati Jeruzalė graudžiai dejuoja dėl savo nelaimių.

Alėf. Tai pirmoji žydų alfabeto raidė; ja prasideda pirmas ebr. t. žodis. Antrosios eil. pirmas žodis tame pat ebr. t. prasideda antra alfabeto raide *bėt* ir tt. — **(1, 1)** *Kaip gi...* Pranašas nustebęs klausia, kodėl jo mylimoji Jeruzalė turi visai apleisto, liūdinčio miesto išvaizdą. —*Lyg našlė:* Viešpaties atmesta ir nebeturinti globos. — *Baudžiauninke:* turinčia atlikinėti sunkius baudžiavos darbus. Trys dalykai sudaro karalystės garbę: gyventojų gausu-

BETH.

2 Plorans ploravit in nocte,
et lacrymae eius in maxillis eius:
non est qui consoletur eam
ex omnibus charis eius:
omnes amici eius spreverunt eam,
et facti sunt ei inimici.

GHIMEL.

3 Migravit Iudas propter afflictionem,
et multitudinem servitutis:
habitavit inter gentes,
nec invenit requiem:
omnes persecutores eius apprehenderunt eam
inter angustias.

DALETH.

4 Viae Sion lugent
eo quod non sint qui veniant ad sollemnitatem:
omnes portae eius destructae:
sacerdotes eius gementes:
virgines eius squalidae,
et ipsa oppressa amaritudine.

HE.

5 Facti sunt hostes eius in capite,
inimici eius locupletati sunt:

BĖT.

2 Ji verkte verkia naktį,
ir jos ašaros ant jos skruostų;
visų jos mylimųjų tarpe
nėra kam jos paguosti;
visi prieteliai paniekino ją
ir virto jai neprieteliais.

GIMEL.

3 Jūdas iškeliavo dėl prispaudimo
ir vergijos sunkumo;
jis gyvena tarp tautų
ir neranda atilsio;
visi jo persekiotojai
sugavo jį angštumose.

DALĖT.

4 Siono keliai liūdi,
nes nėra kam ateiti į šventes;
visi jo vartai sugriauti,
jo kunigai vaitoja,
jo mergaitės susigriaužusios,
ir jis pats prislėgtas kartumo.

HĖ.

5 Jo neprieteliai gavo viršų,
jo priešai pralobo,

---

mas, jos geras vardas, jos turtai. Visų tų privalumų Jeruzalė yra netekusi. — (2) *Naktį:* kada žmonės paprastai bent truputį atsipalaidoja nuo savo sielvartų. Kentėti nakčia yra ypač skaudu (plg. Jobo 7, 13. 14). — *Jos ašaros...* Ką pranašas buvo išreiškęs kaipo linkėjimą (9, 1; plg. 13, 17), čia tikrai įvyko. — *Mylimųjų.* Tautos, kurios kitados ieškojo jos prietelystės ir sąjungos, dabar ją niekina ir tyčiojasi iš jos. —*Paniekino ją.* Ebr. t.: pasidarė jai neištikimi. — (3) *Jūdas iškeliavo...* Kokį iškeliavimą pranašas turi čia omenyje, nevisai aišku; gal tuos žydus, kurie kad ir buvo likę Jūdėjoje, bet bijodami kaldėjiečių norėjo bėgti į Aigiptą ir iš tikrųjų pabėgo, kaip seniau (Jer. 40, 11), pas kaimynų tautas. Tačiau niekur jie neranda saugumo ir laimės, taip kaip jau Mozės buvo paskelbta Atk. 28, 65. — *Angštumose:* vietose, iš kurių nebuvo kaip ištrūkti. Apie nelaimes Aigipte vz. Jer. 49, 22. Tautos likimas daro daug skausmo jos sostinei. — (4) *Keliai liūdi.* Linksmą turi išvaizdą keliai, kuomet jais eina būriais į šventes maldininkai; apleisti jie liūdi. Sionas yra tik aukščiausias Jeruzalės kalnelis, kuriame buvo taip vadinamas Dovido miestas; tačiau pas pranašus ir kitur dažnai tuo vardu vadinama visa Jeruzalė. — *Jo vartai.* Miesto vartai buvo ir pagražinimas, ir apsigynimas nuo priešų, ir susirinkimų vieta. — *Kunigai...* Kunigai ir mergaitės giesmėmis ir muzika padidindavo švenčių iškilmingumą. — (5)*Gavo viršų:* iškilo aukštyn ir jaučiasi esą

quia Dominus locutus est super eam
propter multitudinem iniquitatum eius:
parvuli eius ducti sunt in captivitatem
ante faciem tribulantis.

VAU.

6 Et egressus est a filia Sion
omnis decor eius:
facti sunt principes eius velut arietes
non invenientes pascua:
et abierunt absque fortitudine
ante faciem subsequentis.

ZAIN.

7 Recordata est Ierusalem
dierum afflictionis suae, et praevaricationis
omnium desiderabilium suorum,
quae habuerat a diebus antiquis,
cum caderet populus eius in manu hostili,
et non esset auxiliator:
viderunt eam hostes,
et deriserunt sabbata eius.

HETH.

8 Peccatum peccavit Ierusalem,
propterea instabilis facta est:

nes Viešpats kalbėjo prieš jį
dėl jo neteisumo daugybės;
jo kūdikiai išvesti į nelaisvę
prispaudėjo priešakyje.

VAU.

6 Nuo Siono dukters atstojo
visa jos grožė;
jos kunigaikščiai pasidarė lyg avinai,
kurie neranda ganyklos,
ir eina be jėgų
persekiotojo priešakyje.

ZAIN.

7 Jeruzalė atsimena
savo skurdo dienas ir dingimą viso,
kas jai buvo miela,
ką buvo turėjusi nuo senų dienų,
kaip jos tauta krito po nepritelio ranka,
ir nebuvo padėjėjo.
Neprieteliai ją matė
ir išjuokė jos subatas.

CHĖT.

8 Jeruzalė sunkiai nusidėjo,
todėl pasidarė svyruojanti;

---

laimingi. Taip įvyko, ką jau Mozė sakė Atk. 28, 43... Kaip Jeremijas buvo davęs įspėjimų apie besiartinančias bausmes, taip dabar jis nurodo Dievo ranką, kuri jas yra jau siuntusi. — *Pralobo.* Anot ebr. t.: ramūs, džiaugiasi saugumu. —*Kalbėjo...* Anot ebr. t.: žemai jį nulenkė. — *Kūdikiai.* Ir tų nepasigailėta. — (6) *Visa jos grožė.* Visa, kuo Siono duktė buvo graži ir visus stebino, dabar yra žuvę, neliko jai nieko kaip tik sunaikinimas ir paniekinimas. —*Avinai.* Geriau ebr. t.: briedžiai. Šitie yra greito bėgimo vaizdas. — *Eina be jėgų.* Jei net kunigaikščiai taip yra suvargę iš bado, kad net nebegali smarkiau bėgti nuo persekiotojo, tai koki yra padėtis visos likusios tautos! Pranašas rasi čia turi omenyje karaliaus Sedekijo likimą, paminėtą 4 Kar. 25, 5; Jer. 39, 5; 52, 8. — (7) *Atsimena...* Ebr. t.: savo skurdo ir savo persekiojimo dienose atsimena visas savo brangenybes, kokių buvo turėjusi... — *Nuo senų dienų:* Dovido ir Saliamono laikais. — *Jos subatas.* Prasmė anot ebr. t.: juokėsi iš jos nelaimių. Ebr. tik čia sutinkamo žodžio mišbatim rasi tikra prasmė būtų pasiliovimas, cessationes. Lietuviškai gal galima būtų pasakyti: juokėsi iš jos *nesubatos.* — (8) *Sunkiai nusidėjo.* Pra-

omnes, qui glorificabant eam,
spreverunt illam,
quia viderunt ignominiam eius:
ipsa autem gemens
conversa est retrorsum.

TETH.

9 Sordes eius in pedibus eius,
nec recordata est finis sui:
deposita est vehementer,
non habens consolatorem:
vide Domine afflictionem meam,
quoniam erectus est inimicus.

IOD.

10 Manum suam misit hostis
ad omnia desiderabilia eius:
quia vidit Gentes
ingressas sanctuarium suum,
de quibus praeceperas ne intrarent
in ecclesiam tuam.

CAPH.

11 Omnis populus eius gemens,
et quaerens panem:
dederunt pretiosa quaeque pro cibo

visi, kurie ją garbino, paniekino ją,
nes matė jos gėdą;
ji gi pati vaitodama
traukiasi atgal.

TĖT.

9 Jos purvai ant jos kojų,
ji neatsiminė savo galo;
ji smarkiai nutremta
ir neturi ramintojo.
Išvysk, Viešpatie, mano skurdą,
nes neprietelis keliasi puikybėn.

JOD.

10 Neprietelis ištiesė savo ranką
į visa, kas jai buvo miela;
ji juk matė įeinančius
į savo šventyklą pagonis,
apie kuriuos tu buvai įsakęs,
kad jiems nevalia
eiti į tavo susirinkimą.

KAF.

11 Visa jos tauta vaitoja
ir ieško duonos;
jie duoda visas brangenybes
už maistą

---

našas aprauda nelaimę draug su visais. Tačiau negana liūdėti; reikia daryti atgailą, kurios pirmas laipsnis yra kaltės pažinimas ir išpažinimas. — *Pasidarė svyruojanti*: neturinti nuolatinės buveinės. Ebr. t. rasi: virto pasibjaurėjimu (kaip moteriškė, kuri sutepta bjaurių nešvarumu, — mėnesinių kraujų). — *Ją garbino:* ieškojo sandoros su Jeruzale (27, 3). — *Traukiasi atgal*: iš gėdos slepia savo veidą. — **(9)** *Jos purvai...* Ebr. t.: Jos susitepimas limpa prie jos (drabužių) siūlių. — Jos bjauri nuodėmė pasidarė matoma. Ji neatsiminė, kokios bus nuodėmės pasėkos (plg. Deut. 32, 29). — *Ji smarkiai nutremta*. Ebr. t.: taip ji nupuolė stebėtinai žemai. — Visi stebisi jos nupuolimu (Deut. 28, 59). — *Viešpatie*: Jahve, sandoros Dieve. Šitas vardas ir priešų puikybė duoda pranašui vilties, kad Viešpats padės. — **(10)** *Miela*: brangiausia, nes ir į bažnyčios indus bei turtus (plg. Jer. 26, 6). Taip priešai parodė savo didelę puikybę. — *Įeinančius į savo...* Tai buvo didžiausia žydų tautai nelaimė. Tiems pagonims nevalia buvo įeiti į žydų tautos sąstatą, lankyti jų religijinių susirinkimų, ir štai dabar jie ėjo net į pačios bažnyčios vidų (plg. Deut. 23, 1-3; Neem. 13, 1... Ez. 44, 7-9). — **(11)** *Vaitoja ir ieško...* Visa tauta, nugalėta ir apiplėšta, pateko į didžiausią skurdą. — *Pažvelk...* Sionas maldauja, kad Dievas nors pažvelgtų į savo išrinktojo miesto vargus, tuomet jis jau ir padės. Tačiau Sionas draug išpažįsta toliau, kad jis yra Dievo plakamas. — Orig. Olimp. Hugo a s. Vict. ir kiti šitą Jeruzalės dejavimą pritaiko žmogaus sielai. Pametus Dievą ji pasidaro lyg našlaitė; ta, kuri kitados kaip kunigaikštienė

ad refocillandam animam.
Vide Domine et considera,
quoniam facta sum vilis.

LAMED.

12 O vos omnes, qui transitis per viam,
attendite, et videte
si est dolor sicut dolor meus:
quoniam vindemiavit me
ut locutus est Dominus
in die irae furoris sui.

MEM.

13 De excelso misit ignem in ossibus meis,
et erudivit me:
expandit rete pedibus meis,
convertit me retrorsum:
posuit me desolatam,
tota die moerore confectam.

NUN.

14 Vigilavit iugum iniquitatum mearum:
in manu eius
convolutae sunt, et impositae collo meo:
infirmata est virtus mea:
dedit me Dominus in manu,
de qua non potero surgere.

savo gyvybei palaikyti.
Pažvelk, o Viešpatie, ir matyk,
kaip aš esu paniekinta.

LAMĖD.

12 O jūs visi, kurie praeinate keliu,
tėmykite ir matykite,
ar yra skausmas kaip mano skausmas;
nes Viešpats nuuogavo mane,
kaip jis yra kalbėjęs
savo narso dieną.

MĖM.

13 Iš aukštybės jis siuntė ugnies į mano kaulus
ir plakė mane;
ištiesė tinklą mano kojoms,
pastūmė mane atgal,
padarė, kad aš būčiau apleista,
visą dieną liūdesio griaužiama

NUN.

14 Mano neteisybių jungas slėgia mane nuolat;
jo ranka jos supintos
ir padėtos man ant kaklo;
susilpnėjo mano jėga;
Viešpats padavė mane į ranką,
iš po kurios aš negaliu atsikelti.

---

viešpatavo savo kūno ir dvasios pajėgoms, dabar virto šetono verge (Jieron.).

(12) *O jūs visi...* Nuo Dievo Sionas kreipiasi prie kitų. Pirmieji ebr. t. žodžiai čia nesuprantami; mintis rasi toki: o kad gi jus visus pasiektų mano šauksmas. — *Nes Viešpats nuuogavo...* Nuuogauti miestą, tautą reiškia visai ją sunaikinti (plg. Jer. 49, 9). Ebr. t. tokio palyginimo nėra: skausmas, kurs man buvo padarytas, man, kurią Viešpats žemai nulenkė savo narso dieną. — (13) *Iš aukštybės...* Apverktina Jeruzalės padėtis aprašoma dar kitais vaizdais: ugnies, tikslo, jungo. Tuo tarpu, kad iš aukštybės atsiųsta ugnis pripildė kaulus, lyg norėdama sudeginti vidujines esybės dalis, Dievas padėjo po kojomis tinklą, kuriuo jos buvo sugautos, taip kad nebegalėjo ištrūkti iš Dievo teismo. Ugnis naikino visas jėgas, tinklas kliudė bėgti iš nelaisvės. — *Plakė mane.* Ebr. t.: kad juos nugalėtų. — *Pastūmė...*: taip, kad aš nebegalėjau eiti toliau ir buvau laikoma sugauta. — (14) *Mano neteisybių...* Vulgatos mintis: lyg kad pabudo rūstybės laikas, kurs rodėsi taip ilgai miegojęs. Ebr. t.: mano nuodėmių jungas uždėtas (pakinkytas) jojo ranka. — Jis taip labai slėgia mane žemyn,

SAMECH.

15 Abstulit omnes magnificos meos
Dominus de medio mei:
vocavit adversum me tempus,
ut contereret electos meos:
torcular calcavit Dominus
virgini filiae Iuda.

AIN.

16 Idcirco ego plorans,
et oculus meus deducens aquas:
quia longe factus est a me
consolator,
convertens animam meam:
facti sunt filii mei perditi,
quoniam invaluit inimicus.

PHE.

17 Expandit Sion manus suas,
non est qui consoletur eam:
mandavit Dominus adversum
Iacob
in circuitu eius hostes eius:
facta est Ierusalem
quasi polluta menstruis inter eos.

SADE.

18 Iustus est Dominus,
quia os eius ad iracundiam
provocavi.

SAMĖCH.

15 Viešpats atėmė iš mano tarpo
visus mano karžygius,
pašaukė prieš mane laiką
mano rinktiniams sunaikinti.
Viešpats mynė spaustuvą
mergaitei, Jūdo dukteriai.

AIN.

16 Todėl aš verkiu,
ir mano akys pasruvusios vandenimi,
nes toli nuo manęs yra mano
ramintojas,
kurs atgaivintų mano sielą.
Mano vaikai žuvo,
nes neprietelis įsigalėjo.

PHE.

17 Sionas išskėtė savo rankas,
bet nėra kam jo paguosti.
Viešpats davė įsakymą prieš Jūdą
aplink jį jo neprieteliams;
Jeruzalė pasidarė jų tarpe
kaip mėnesinio kraujo plūdimu
suteptoji

TSADĖ.

18 Viešpats teisus,
nes aš vedžiau jo burną į rūstybę.

---

kad aš be Dievo pagalbos nebegaliu pasikelti. — *Susilpnėjo...* Ebr. t.: jis (jungas) sulaužė mano jėgas. — (15) *Karžygius.* Ebr. t.: galinguosius. — *Pašaukė...* Geriau ebr. t.: paskelbė prieš mane šventę mano jaunikaičiams sutriuškinti, t. y. paskelbė lyg kokią iškilmę Jeruzalės žuvimui švęsti ir pakvietė į ją tautas, kurias jis pašventė Jeruzalei sunaikinti (Jer. 22, 7). — *Mynė spaustuvą...* Kaip vynuogiavimo šventė buvo Izraėliui džiaugsmo diena, taip šita diena turi būti džiaugsmo šventė neprieteliams. Jeruzalės jaunikaičiai, tinkamiausi kovai vyrai buvo lyg vynuogės nuskinti ir įmesti į sunaikinimo spaustuvą, kurį mina pats Dievas. Panašus spaustuvo mynimo vaizdas yra pas Iz. 63, 3. — (16) *Mano akys.* Ebr. t.: mano akis, mano akis. Plg. Jer. 14, 17. — *Vaikai žuvo.* Ebr. t.: mano vaikai pastyrę (iš išgąsčio), t. y. taip nelaimingi, kad jie negali nuraminti verkiančios motinos. — (17) *Sionas išskėtė...* Kaip anksčiau Viešpats veltui skėtė savo rankas, šaukdamas tautą gręžtis (Iz. 65, 2; Jer. 25, 2), taip dabar veltui skečia savo rankas Sionas, maldaudamas pagalbos ir pasigailėjimo. — *Pasidarė jų tarpe...* Sionui ne tik nenešama paguodos, bet dar jo vengiama kaip pasibjaurėtinos moteriškės, nuo kurios palietimo reikia bėgti. — (18) *Viešpats teisus...* Bent kiek atsipeikėjus Jeruzalė pripažįsta Dievo teisingumą

audite obsecro universi populi,
et videte dolorem meum:
virgines meae, et iuvenes mei
abierunt in captivitatem.

COPH.

19 Vocavi amicos meos,
et ipsi deceperunt me:
sacerdotes mei, et senes mei
in urbe consumpti sunt:
quia quaesierunt cibum sibi
ut refocillarent animam suam.

RES.

20 Vide Domine quoniam tribulor,
conturbatus est venter meus:
subversum est cor meum in
memetipsa,
quoniam amaritudine plena sum.
foris interficit gladius,
et domi mors similis est.

SIN.

21 Audierunt quia ingemisco ego,
et non est qui consoletur me:
omnes inimici mei audierunt
malum meum
laetati sunt, quoniam tu fecisti:
adduxisti diem consolationis,
et fient similes mei.

Išgirskite, meldžiamieji, visos
tautos
ir matykite mano skausmą;
mano mergaitės ir mano jaunikaičiai
išėjo į nelaisvę.

QOF.

19 Aš šaukiau savo prietelius,
tačiau jie apvylė mane;
mano kunigai ir mano seniai
mieste sunaikinti,
kai ieškojo sau maisto
savo gyvybei palaikyti.

RĖŠ.

20 Matyk, o Viešpatie, kaip aš
varginama;
mano viduriai pasijudino,
mano širdis apsivertė manyje,
nes aš pilna kartumo.
Lauke žudo kalavijas
ir namie panaši mirtis.

SIN.

21 Jie girdi, kaip aš vaitoju,
ir nėra kas mane paguostų;
visi mano neprieteliai girdi mano
nelaimę,
džiaugiasi, kad tu tai padarei;
tu atvesi paguodos dieną,
ir jie bus panašūs į mane.

---

ir išpažįsta, kad ji kenčia tik nusipelnytą bausmę. Po to ji kreipiasi į kitas tautas ieškodama užuojautos. — *Nes aš vedžiau...* Ebr. t.: nes aš buvau atkakli jo ištarmei (burnai). — *Mano mergaitės...* Vėl minimos svarbiausios skausmo priežastys: Jeruzalės džiaugsmas ir pasididžiavimas, ateities viltis atimta (plg. auk. 4. 5. 15 eil.), jos sąjungininkai apvylė jos laukimą (19 e. plg. 2. e.), kunigai tautos atstovai Dievo akivaizdoje ir jo malonės tarpininkai, vyresnieji, vadovai pilietiniuose reikaluose sunaikinti. — **(19)** *Prietelius.* Ebr. t.: mylimuosius, t. y. tautas, su kuriomis Izraėlis buvo padaręs sutarčių anksčiau ir prie kurių stabų jis taip greitai bėgo. — *Apvylė*: kaip ałgiptiečiai. Jer. 37, 6. — *Sunaikinti...* Visų Siono nelaimių pasėka turi būti ta, kad jis nustojęs visokios žemiškos pagalbos tikrai ieškos prieglaudos pas Dievą. — **(20)** *Pasijudino.* Ebr. t.: dega. —*Nes aš pilna...* Ebr. t.: nes aš buvau atkakli. Lauke smaugia mano vaikus kalavijas, viduje maras (lyg mirtis). — **(21)** *Džiaugiasi...* Didžiausią skausmą Sionui daro tai, kad jo neprieteliai tyčiojasi iš jo. — *Paguodos dieną...* Ebr. t.: dieną, kurią tu paskelbei, kad jie bus kaip aš, t. y. ateis tavo paskelbtoji bausmės diena neprieteliams; tuomet jie kentės tokią pat bausmę, kokią dabar man

THAU.

22 Ingrediatur omne malum eorum coram te:
et vindemia eos
sicut vindemiasti me
propter omnes iniquitates meas:
multi enim gemitus mei,
et cor meum moerens.

THAU.

22 Teateina visas jų piktumas tavo akivaizdon;
uogauk juos,
kaip tu nuuogavai mane
dėl visų mano neteisybių;
nes daug mano vaitojimų,
ir mano širdis nuliūdusi.

Antroji rauda. Baisus teismas buvo paties Dievo padarytas.

ALEPH.

II. 1 Quomodo obtexit caligine in furore suo Dominus
filiam Sion:
proiecit de caelo in terram
inclytam Israel,
et non est recordatus scabelli pedum suorum
in die furoris sui.

BETH.

2 Praecipitavit Dominus, nec pepercit,
omnia speciosa Iacob:
destruxit in furore suo
munitiones virginis Iuda,

ALĖF.

2. 1 Kaip gi Viešpats apdengė tamsybe savo narse
Siono dukterį;
numetė iš dangaus į žemę
Izraėlio kilniąją
ir savo narso dieną
neatsiminė savo pakojo.

BĖT.

2 Viešpats nutrėmė ir nepasigailėjo
viso, kas buvo dailu Jokūbe;
jis sugriovė savo narse
Jūdo mergaitės tvirtoves

---

daro. Plg. Jer. 50, 27. — (22) *Uogauk...* Ebr. t.: daryk jiems taip, kaip man darei. — *Nes daug...* Taip pamatuojamas prašymas, kad Dievas pažvelgtų į skurdą ir suteiktų Sionui pasigailėjimo, kurio jis negauna iš žmonių.

2, 1-22. Antrojoje raudoje Jeremijas vėl dejuoja dėl Jeruzalės ir Jūdo žuvimo, bet čia dejavimas dar gilesnis. Visų pirma jis aprašo baisų Dievo įvykintą teismą Jeruzalei ir bažnyčiai (1-12), piešia nelaimės didumą, podraug nurodydamas tikrą kentėjimų priežastį (13-17) ir ragina miestą kreiptis su savo skunda į Dievą (18-22).

(2, 1) *Apdengė...* Siono duktė, t. y. Siono miestas čia palyginamas su žvaigžde, kuri kitados skaisčiai žibėjo, dabar gi apvilkta tamsiais debesimis, iš aukštybių numesta žemėn. Debesys yra nelaimės vaizdas. — *Savo pakojo.* Siauresne žodžio prasme tai buvo sandoros skrynia, ant kurios tarp kerubų buvo lyg Dievo sostas; platesne prasme: visa Dievo šventykla ir jos garbingumas Sione. Kitados Dievo garbingumas šviesiame debesyje dengė sandoros skrynią, dabar Dievas apsupė miestą tamsybe ir aplankė jį savo rūstybėje audra. — **(2)** *Viso, kas buvo dailu.* Anot ebr. t.: visų gražių Jokūbo ganyklų. Visos gyvenamos vietos buvo sunaikintos, taip kaip pranašavo Jeremijas 5, 17. — *Sutepė karalystę...* Kadangi Jūdo sostas buvo Jahvės (Viešpaties) karalystės sostas, tai ta karalystė buvo ypatingu būdu Dievui pašvęsta, ir jos

et deiecit in terram: polluit regnum, et principes eius.

GHIMEL.

3 Confregit in ira furoris sui
omne cornu Israel:
avertit retrorsum dexteram suam
a facie inimici:
et succendit in Iacob quasi ignem flammae
devorantis in gyro:

DALETH.

4 Tetendit arcum suum quasi inimicus,
firmavit dexteram suam quasi hostis:
et occidit omne, quod pulchrum erat visu
in tabernaculo filiae Sion,
effudit quasi ignem indignationem suam.

HE.

5 Factus est Dominus velut inimicus:
praecipitavit Israel,
praecipitavit omnia moenia eius:
dissipavit munitiones eius,
et replevit in filia Iuda
humiliatum et humiliatam.

VAU.

6 Et dissipavit quasi hortum tentorium suum,

ir numetė žemėn, sutepė karalystę ir jo kunigaikščius.

GIMĖL.

3 Savo narsingoje rūstybėje jis sulaužė
kiekvieną Izraėlio ragą,
atitraukė atgal savo dešinę
neprietelio akivaizdoje
ir uždegė Jokūbe lyg ugnį,
kurios liepsna ryja aplinkui.

DALĖT.

4 Jis įtempė savo kilpinį, kaip neprietelis,
sustiprino savo dešinę kaip priešas
ir užmušė visa, kas buvo gražu matyti
Siono dukters padangtėje;
papylė savo užsidegimą kaip ugnį.

HĖ.

5 Viešpats pasidarė lyg neprietelis;
nutrėmė Izraėlį,
nutrėmė visas jo sienas,
sugriovė jo tvirtoves
ir padarė, kad pas Jūdo dukterį būtų pilna
nužemintų vyrų ir moterų.

VAU.

6 Jis sunaikino jo padangtę kaip sodą,

---

karaliai tarsi pažymėti šventumo žyme buvo Viešpaties pateptieji. Dievas, paduodamas juos pagonims, atėmė iš jų tą teokratinę žymę (Iz. 43, 28). — (3) *Izraėlio ragą.* Viešpats sunaikino visas jėgas, atitraukė savo dešinę, kuri iki tam laikui palaikė svyruojančią tautą ir ją gynė; net jis pats virto rūstybės pilnu priešininku, kad savo galinga ranka leistų mirtingas vilyčias, ar mojuotų žudančiu kalaviju (Jer. 21, 5). — (4) *Sustiprino...* Ebr. t.: čia stovėdamas su savo dešine kaip priešas ir naikino... — *Papylė...* Papylimas tai gausumo vaizdas, ugnis gi bausmės sunkumo. — (5) *Nutrėmė Izraėlį...* Ebr. t.: sunaikino Izraėlį, sunaikino visus jo rūmus ir krovė Jūdo dukteryje dejavimą ant dejavimo. — (6) *Jis sunaikino...* Dar labiau buvo apgailėtinas dalykas, kad nepasigailėta net šventyklos, kuria Izraėlis pasitikėdavo (Jer. 7, 4). Ji buvo su-

demolitus est tabernaculum
suum:
oblivioni tradidit Dominus in
Sion
festivitatem, et sabbatum:
et in opprobrium, et in indignationem furoris sui
regem, et sacerdotem.

ZAIN.

7 Repulit Dominus altare suum,
maledixit sanctificationi suae:
tradidit in manu inimici
muros turrium eius:
vocem dederunt in domo
Domini,
sicut in die sollemni.

HETH.

8 Cogitavit Dominus dissipare
murum filiae Sion:
tetendit funiculum suum, et
non avertit manum suam
a perditione:
luxitque antemurale, et murus
pariter dissipatus est.

TETH.

9 Defixae sunt in terra portae
eius:
perdidit, et contrivit vectes eius:
regem eius et principes eius in
Gentibus:

sugriovė jo būstinę.
Viešpats leido užmiršti Sione
iškilmę ir subatą;
jis padavė pajuokai ir savo narso užsidegimui
karalių ir kunigą.

ZAIN.

7 Viešpats atmetė savo altorių,
prakeikė savo šventovę,
atidavė į neprietelių rankas
savo bokštų sienas;
šūkojimas girdėjosi Viešpaties
namuose
kaip iškilmių dieną.

CHĖT.

8 Viešpats nutarė sugriauti
Siono dukters sieną;
jis įtempė savo virvę ir neatitraukė savo rankos
nuo sunaikinimo;
priešsienis liūdėjo ir siena
draug sugriuvo.

TĖT.

9 Įgrimzdo į žemes jos vartai;
jis pagadino ir sulaužė jos užkaiščius;
jos karalius ir jos kunigaikščiai
tarp tautų;

---

naikinta kaip sunaikinama nevaisingas ir nebetikęs sodas. — *Jo būstinę.* Ebr. t.: susirinkimą, t. y. tą vietą, kurioje tauta susirinkdavo melstis Viešpačiui. — *Jis padavė...* Ebr. t.: jis atmetė savo rūstybės užsidegime karalių ir kunigą. — Šventi teokratijos asmenys ir tie neišvengė keršto. — (7) *Prakeikė.* Ebr. t.: paniekino. — *Savo bokštų.* Ebr. t.: jų rūmų, t. y. tų trobesių, kurie buvo sujungti su bažnyčia. — *Šūkojimas girdėjosi...* Iš džiaugsmingų priešų kovotojų šauksmų pačioje šventykloje, t. y. šventoje ir švenčiausioje jos dalyje buvo galima aiškiai suprasti, kad Viešpats tikrai buvo atmetęs bažnyčią. — (8) *Sioną.* Draug su bažnyčia sugriaunamas ir sudeginamas šventasis miestas (4 Kar. 25, 9; Jer. 52, 13). — *Jis įtempė...* Kad griovimas būtų pilnai įvykintas, Viešpats įtempia naikinimo mastą. — *Priešsienis...* Ebr. t.: jis nuliūdino pylimą ir sieną, draug jie guli raudingai. — (9) *Įgrimzdo į žemes,* t. y. vartai apipilti griuvėsiais. Prie vartų buvo daromi teismai ir susirinkimai. Nuo vartų stiprumo pareidavo miesto saugumas; todėl ypatingu būdu apraudomas jų sugriovimas. — *Jos karalius...* Kaip Dievas sugriovė išorines karalystės sienas, taip jis išvarė karalių ir kunigaikš-

non est lex,
et prophetae eius non invenerunt
visionem a Domino.

IOD.

10 Sederunt in terra, conticuerunt
senes filiae Sion:
consperserunt cinere capita sua,
accincti sunt ciliciis,
abiecerunt in terram capita sua
virgines Ierusalem

CAPH.

11 Defecerunt prae lacrymis
oculi mei,
conturbata sunt viscera mea:
effusum est in terra iecur meum
super contritione filiae populi
mei,
cum deficeret parvulus, et lactens
in plateis oppidi.

LAMED.

12 Matribus suis dixerunt:
Ubi est triticum et vinum?
cum deficerent quasi vulnerati
in plateis civitatis:
cum exhalarent animas suas
in sinu matrum suarum.

nebėra įstatymo
ir jos pranašai nebegauna
iš Viešpaties regėjimo.

JOD.

10 Siono dukters seniai
sėdi žemėje ir tyli;
jis apibarstė sau galvas pelenais,
susijuosė ašutinėmis;
Jeruzalės mergaitės
lenkia prie žemės savo galvas.

KAF.

11 Mano akys susilpnėjo nuo
ašarų,
susijudino mano viduriai;
išsiliejo ant žemės mano kepenos
dėl mano tautos dukters sunaikinimo,
alpstant kūdikiui ir žindančiam
miesto gatvėse.

LAMĖD.

12 Savo motinoms jie sakė:
Kame duona ir vynas?
kai jie alpo, kaip sužeisti,
miesto gatvėse
ir kai atiduodavo savo sielas
savo motinų prieglobstyje.

čius pas svetimas tautas. Buvo pašalintos karaliaus pareigos, suardyta pilietinė ir kunigystės tvarka. Tam pažymėti ir Dievo rūstybei paliudyti taip pat pranašai nebegauna daugiau iš Dievo regėjimų, kuriais jie galėtų raminti nelaimingus tremtinius. Kadangi anksčiau jie nenorėjo klausyti pranašų įspėjimų, todėl dabar nebeteikiama jiems jų pranašavimų. Kad šitas nebeteikimas nėra dar perdaug senas, nurodo Jer. 42, 4, jau nebekalbant apie tai, kad tuo pačiu laiku Babilone buvo pranašai Ezekielis ir Danielis; bet kaip tik liūdniausiu griovimo laiku Dievas nedavė tautai jokio nurodymo per pranašus. — (10) *Seniai...* Ypatingu būdu pabrėžiama senių ir mergaičių padėtis. Garbingų savo amžiumi senių ir jaunystės žiedo mergaičių skurdas labiau kaip kitų turi sužadinti pasigailėjimą. Kitados veltui buvo baramos Siono dukterys, kam jos vaikščiojo pasikėlusios į puikybę ir didžiavosi tuščiais papuošalais; dabar joms atsitiko tai, kuo Viešpats buvo jas gąsdinęs, Iz. 3, 16-4, 1. — (11) *Kepenos.* Jos buvo laikomos gyvybės jėgos būstine. Jų išsiliejimas tai gyvybės susilpnėjimas. — *Alpstant kūdikiams...* Ko neturėtų sujaudinti nekaltų kūdikių kentėjimai? Šitas vaizdas paimtas iš paskutinių apgulimo dienų (4 Kar. 25, 3; Jer. 52, 6).

MEM.

13 Cui comparabo te? vel cui
assimilabo te
filia Ierusalem?
cui exaequabo te, et consolabor te
virgo filia Sion?
magna est enim velut mare
contritio tua:
quis medebitur tui?

NUN.

14 Prophetae tui viderunt tibi
falsa, et stulta,
nec aperiebant iniquitatem tuam,
ut te ad poenitentiam provocarent:
viderunt autem tibi assumptiones
falsas, et eiectiones.

SAMECH.

15 Plauserunt super te manibus
omnes transeuntes per viam:
sibilaverunt, et moverunt caput
suum
super filiam Ierusalem:
Haeccine est urbs, dicentes,
perfecti decoris,
gaudium universae terrae?

PHE.

16 Aperuerunt super te os suum
omnes inimici tui:

MĖM.

13 Su kuo aš tave palyginsiu,
arba į ką laikysiu tave panašią,
Jeruzalės dukte?
Su kuo aš tave lyginsiu, kad
paguosčiau tave,
mergaite, Siono dukte?
nes tavo sunaikinimas didis
kaip jūra;
kas pagydys tave?

NUN.

14 Tavo pranašai matė tau
apgaulę ir kas paika;
jie neatidengdavo tavo neteisybės,
kad ragintų tave į atgailą;
matė gi tau melagingų
priėmimų ir atstūmimų.

SAMĖCH.

15 Prieš tave ploja rankomis
visi, kurie praeina keliu;
jie švilpia ir kraipo savo galvas
prieš Jeruzalės dukterį.
Jie sako: Ar tai šitas tobulo
gražumo miestas,
visos žemės džiaugsmas?

PHĖ.

16 Visi tavo neprieteliai
išsižiojo prieš tave;

---

(13) *Su kuo*... Ebr. t.: kokį aš duosiu apie tave liudijimą? t. y. ką aš galėčiau pasakyti apie tave tau pamokinti ir paguosti. — *Tavo sunaikinimas*... Jeruzalės skausmas begalo didelis, nes nėra kito į jį panašaus ir nėra vaistų jam pagydyti. — (14) *Tavo pranašai:* netikri pranašai Dievo nesiųsti, kuriuos tauta savo pagyrimu, pritarimu ir dovanomis skatino pranašauti. — *Kas paika*. Anot ebr. t.: nesąmones, t. y. dalykus, kuriuose nebuvo tiesos, kurie galėjo sužadinti tik pasibjaurėjimą. Kodėl? Jie nepeikė tautos nuodėmių (plg. Jer. *23*, 14. 17. 18). Jei jie būtų buvę tikri pranašai, tai jie būtų darę pastangų atitraukti tautą nuo jos piktumo (Jer. *23*, 22 ebr. t.) ir apsaugoti ją nuo nelaisvės. — *Kad ragintų*... Ebr. t.: kad nukreiptų tavo nelaisvę. — *Melagingų*... Ebr. t.: apgaulės ir atstūmimo naštų. Netikri pranašai skelbė žydų priešams, kurie išdrįstų pulti Jeruzalę, visokių nelaimių; tų gi pranašavimų galas buvo tas, kad tauta buvo išvesta į nelaisvę. Plg. Jer. *27*, 10-15; *28*, 2. 11; *37*, 18. — (15) *Ant tavęs*... Taip priešai išreiškia savo pasityčiojimus. Kaip pagonys kitados pavydėjo Jeruzalei Dievo jai suteiktos laimės, taip dabar jie džiaugiasi jos žuvimu. — (16) *Išsižiojo*...: tyčioda-

sibilaverunt, et fremuerunt
dentibus,
et dixerunt: Devorabimus:
en ista est dies, quam expectabamus:
invenimus, vidimus.

AIN.

17 Fecit Dominus quae cogitavit,
complevit sermonem suum,
quem praeceperat a diebus antiquis:
destruxit, et non pepercit,
et laetificavit super te inimicum,
et exaltavit cornu hostium tuorum.

SADE.

18 Clamavit cor eorum ad Dominum
super muros filiae Sion:
Deduc quasi torrentem lacrymas
per diem, et noctem:
non des requiem tibi
neque taceat pupilla oculi tui.

COPH.

19 Consurge, lauda in nocte
in principio vigiliarum:
effunde sicut aquam cor tuum
ante conspectum Domini:
leva ad eum manus tuas
pro anima parvulorum tuorum,
qui defecerunt in fame
in capite omnium compitorum.

jie švilpė, griežė dantimis
ir sakė: Mes prarysime;
štai ta diena, kurios laukėme;
mes radome, mes ją matėme.

AIN.

17 Viešpats padarė, ką buvo nutaręs;
įvykino savo žodžius,
kuriuos jis buvo pasakęs jau
nuo senų dienų;
griovė ir nesigailėjo,
palinksmino tavimi neprietelį
ir išaukštino tavo neprietelių ragą.

TSADĖ.

18 Jų širdis šaukė į Viešpatį
dėl Siono dukters sienų:
Liek ašaras kaip upelį
dieną ir naktį,
neduok sau atilsio
ir tenesiilsi tavo akies lėlelė.

QOF.

19 Kelkis, girk nakčia
budynių pradžioje;
išliek kaip vandenį savo širdį
Viešpaties akivaizdoje;
pakelk į jį savo rankas
už savo kūdikių sielą,
kurie badu miršta
visų gatvių kampuose.

---

mies iš tavęs ir tave keikdami. — *Mes prarysime.* Ebr. t.: mes sunaikinome, prarijome. Priešai giriasi visai sunaikinę Jeruzalės gražumą. Plg. 4 Kar. 24, 2. — (17) *Buvo pasakęs...* Vz. Kun. 26, 14... Atk. 28, 36, 32, 24... Tą pat nelaisvę skelbė iš anksto pranašai Ozėė, Amosas, Izaijas ir Mikėas. Kadangi tačiau sunaikinimą ir plakimą buvo siuntęs pats Viešpats, tai yra taip pat vilties susilaukti iš jo pasigailėjimo, kaip kad buvo žadama pranašystėse.

(18) *Jų:* tų žydų, kurie buvo pergyvenę karo baisybes. — *Dėl Siono..* Ebr. t.: Siono dukters sienos: — Tai drąsi personofikacija. — *Liek ašaras...* Plg. Jer. 14, 17; auk. 1, 16. — *Lėlelė.* Ebr. t.: duktė. Akies lėlelė įsivaizdinama taip, lyg ji būtų gimusi iš akies. — (19) *Girk:* maldauk. Ebr. t. šauk. — *Budynių pradžioje.* Raginama šauksmu maldauti Viešpatį nakčią, t. y. tuo metu, kada visi paprastai ilsisi. Maldavimas reikia pradėti iš pat vakaro, nuo pirmos

RES.

20 Vide Domine, et considera
quem vindemiaveris ita:
ergone comedent mulieres fructum suum,
parvulos ad mensuram palmae?
si occiditur in sanctuario Domini
sacerdos, et propheta?

SIN.

21 Iacuerunt in terra foris
puer, et senex:
virgines meae, et iuvenes mei
ceciderunt in gladio:
interfecisti in die furoris tui:
percussisti, nec misertus es.

THAU.

22 Vocasti quasi ad diem sollemnem,
qui terrerent me de circuitu,
et non fuit in die furoris Domini
qui effugeret, et relinqueretur:
quos educavi, et enutrivi,
inimicus meus consumpsit eos.

RĖŠ.

20 Pažvelk, o Viešpatie, ir įsižiūrėk,
ką taip nuuogavai.
Nejaugi motinos turi valgyti savo vaisių,
kūdikius sprindžio ilgumo?
Argi Viešpaties šventykloje turi būti užmuštas
kunigas ir pranašas?

ŠIN.

21 Vaikas ir senis
guli ant žemės lauke;
mano mergaitės ir mano jaunikaičiai
krito po kalaviju;
Tu užmušei savo narso dieną,
užgavai ir nepasigailėjai.

THAU.

22 Tu sušaukei lyg į iškilmės dieną
tuos, kurie turėjo gąsdinti mane iš visų pusių,
ir Viešpaties narso dieną nebuvo,
kas būtų ištrūkęs ir būtų buvęs paliktas;
kuriuos aš išauklėjau ir užauginau,
tuos sunaikino mano neprietelis.

---

budynės. Žydai dalindavo naktį į tris budynes: pirmą nuo saulėleidžio, iki 10 val., antrą iki 2 val. nakties ir trečią nuo 2 val. iki išauštant. Padalinimą į keturias budynes (Mt. 14, 25; Mk. 6, 48) jie pasisavino tik iš romėnų. — *Už savo kūdikių...* Ebr. t.: dėl savo kūdikių...: kad Dievas, atsižvelgęs į didžius skausmus, kurie drasko gimdytojų širdis, pasigailėtų. — (20) *Pažvelk...* Sionas prisitaiko prie pranašo paraginimo (19 e.) ir išlieja savo širdį Viešpaties akivaizdoje. — *Ką tu taip...* Ebr. t.: kam tu taip piktai padarei? — Ne svetimiems, bet savo išrinktajai tautai. savo tėvainystei, kuriai teikeisi duoti taip gražių pažadų. Plg. auk. 1, 22. — *Kūdikius sprindžio...* Ebr. t.: jų rūpestingumo vaikelius. — Primenama, kas iš tikrųjų įvyko ir tai taip, lyg kad su skausmu būtų klausiamas Dievas, ar jis neperžengęs kietumo ribų, leisdamas savo tautai pritirti tokių nelaimių. Kad motinos valgys savo įsčios vaisių, buvo jau Mozės paskelbta kaipo didžiausia bausmė, Atk. 28, 53... Kad taip iš tikrųjų įvyko, Jeruzalę apgulus kaldėjiečiams, pasirodo iš 4, 10; Bar. 2, 3. — (21) *Vaikas ir senis...*: nesigailint amžiaus ir lyties visi gyventojai buvo išžudomi. — (22) *Tuos sunaikino...* Sionas tikisi, kad aprašytas baisus reginys turi sužadinti Dievo gailestingumą.

3. Tamsi kentėjimų naktis ir skaisti paguodos diena maldingiesiems.

ALEPH.

III. [1] Ego vir videns paupertatem meam
in virga indignationis eius.

ALEPH.

[2] Me minavit, et adduxi
in tenebras, et non in lucem

ALEPH.

[3] Tantum in me vertit et convertit
manum suam tota die.

BETH.

[4] Vetustam fecit pellem meam, et carnem meam,
contrivit ossa mea.

BETH.

[5] Aedificavit in gyro meo,
et circumdedit me felle, et labore.

BETH.

[6] In tenebrosis collocavit me,
quasi mortuos sempiternos.

GHIMEL.

[7] Circumaedificavit adversum me, ut non egrediar·
aggravavit compedem meum.

ALĖF.

3. [1] Aš žmogus, kurs mačiau savo skurdą
po jo užsidegimo lazda.

ALĖF.

[2] Mane jis ginė ir atvedė
į tamsybes, ne į šviesą.

ALĖF.

[3] Tik prieš mane jis kreipia ir gręžia
savo ranką per visą dieną.

BĖT.

[4] Jis pasendino mano odą ir mano kūną,
sulaužė mano kaulus.

BĖT.

[5] Jis apstatė mane aplinkui
ir apsupo mane tulžimi ir vargu.

BĖT.

[6] Jis perkėlė mane į tamsias vietas
kaip amžinai mirusius.

GIMĖL.

[7] Jis apstatė mane aplinkui, kad neištrūkčiau,
pasunkino mano grandines.

3, 1-66. Šitoje trečioje raudoje pranašas visų pirma vaizdžiai aprašo apgailėtiną teisiųjų padėtį (1-18), toliau apsvarstydamas Dievo gailestingumą ir apvaizdą įgauna vilties (19-39), ragina rimtai pažinti save ir išpažinti kaltybę (40-54) ir gale kreipiasi maldaudamas su pasitikėjimu į teisųjį padėjėją (55-66).

(3, 1) *Aš žmogus...* Autorius pradeda skausmo pilną raudą nurodymu pagrindo, kurs pateisina taip pat jo ir ypač jo dejavimą. Jis juk matė visas nelaimes savo akimis, jis pats visa pergyveno ir iškentėjo. — (2) *Mane.* Tas žodis čia pabrėžiamas, nes Jeremijas labiau kaip kiti jaučia plakančią Viešpaties ranką, kuri atvedė jį į tamsybę. — (3) *Jis pasendino...* Ebr. t.: sudildė. Dėl vargo, vidujinių sielos kančių visas kūnas, visos gyvybės jėgos sumenkėjo. — — (5) *Tulžimi.* Tikriau: kartumu. Dievas buvo pastatęs aplink pranašą lyg kokį iš vargo ir kartumo padarytą kalėjimą. — (6) *Į tamsias vie-*

GHIMEL.
8 Sed et cum clamavero, et rogavero,
exclusit orationem meam.

GHIMEL.
9 Conclusit vias meas lapidibus quadris,
semitas meas subvertit.

DALETH.
10 Ursus insidians factus est mihi:
leo in absconditis.

DALETH.
11 Semitas meas subvertit, et confregit me:
posuit me desolatam.

DALETH.
12 Tetendit arcum suum,
et posuit me quasi signum ad sagittam.

HE.
13 Misit in renibus meis
filias pharetrae suae.

HE.
14 Factus sum in derisum omn populo meo,
canticum eorum tota die.

GIMĖL.
8 Bet jei aš ir šaukiu ir meldžiu,
jis atstumia mano maldą.

GIMĖL.
9 Jis uždarė mano kelius kertuotais akmenimis,
išardė mano takus.

DALĖT.
10 Jis pasidarė man tykojąs lokys,
liūtas slėpynėse.

DALĖT.
11 Jis pakniso mano takus ir sulaužė mane,
padarė, kad aš būčiau apleistas.

DALĖT.
12 Jis įtempė savo kilpinį
ir padarė iš manęs tarsi taikinį vilyčiai.

HĖ.
13 Jis paleido į mano inkstus
savo saidoko dukteris.

HĖ.
14 Aš pavirtau pajuoka visai savo tautai,
jų daina per visą dieną.

---

tas... Pranašas lyg palaidotas į tamsų kapą, ar į šeolį (plg. Ps. 87, 5-7); jis panašus į tuos, kurių Dievas nebeatsimena. — (7) *Jis apstatė...* Tokioje padėtyje būna žmogus įmestas į kalėjimą. — (8) *Jis atstumia.* Ebr. t.: užkimšo, t. y. nebeleidžia maldai prieiti prie savo ausų. Todėl pranašui tenka kokį laiką kentėti nelaimę be jokio palengvinimo. — (9) *Jis uždarė...* Iš aprašytos padėties nebegalima išeiti, nes keliai uždaryti dideliais kertuotais akmenimis arba visai sugadinti. — (10) *Lokys...* Lokys yra nuožmumo vaizdas, liūtai gi stiprumo. — (11) *Jis pakniso.* Ebr. t. suklaidino, t. y. padarė taip, kad išklysčiau iš tikro kelio. — *Apleistas.* Vulg. desolatam, moter. g., todėl šitas pasakymas tinka Sionui (Sionas ebr. kalboje moter. g.). Bet originaliniame tekste kalbama apie patį pranašą. — (12) *Jis įtempė...* Plg. auk. 2, 4. — (13) *Inkstus.* Jautriausia ir opiausia kūno dalis. — *Saidoko dukteris.* Poėtiškas vilyčių pavadinimas (plg. Jobo 41, 20; Horat. Od. 2, 21). — (14) *Visai savo tautai.* Pranašas aprašo savo asmenyje visos tautos bausmę; todėl pasakymas „savo tautai“ čia nelabai tinka; jis siūloma pakeisti žodžiais: visoms tautoms, kaip kad yra syr. vertime. Plg. Jer. 20, 7. — *Daina:* dalykas.

HE.

15 Replevit me amaritudinibus,
inebriavit me absynthio.

VAU.

16 Et fregit ad numerum dentes meos,
cibavit me cinere.

VAU.

17 Et repulsa est a pace anima mea,
oblitus sum bonorum.

VAU.

18 Et dixi: Periit finis meus,
et spes mea a Domino.

ZAIN.

19 Recordare paupertatis, et transgressionis meae,
absynthii, et fellis.

ZAIN.

20 Memoria memor ero,
et tabescet in me anima mea.

ZAIN.

21 Haec recolens in corde meo,
ideo sperabo.

HETH.

22 Misericordiae Domini quia non sumus consumpti:
quia non defecerunt miserationes eius.

HĖ.

15 Jis pripildė mane kartybių,
nugirdė mane metėlėmis.

VAU.

16 Jis išlaužė mano dantis iki vienam,
valgydino mane pelenais.

VAU.

17 Mano siela atstumta nuo ramybės;
aš užmiršau laimę.

VAU.

18 Aš tariau: Mano tikslas žuvo,
ir nebėra man vilties Viešpatyje.

ZAIN.

19 Atsimink mano skurdą ir mano atstūmimą,
metėles ir tulžį.

ZAIN.

20 Aš nuolat tai atsimenu,
ir mano siela alpsta manyje.

ZAIN.

21 Tai aš svarstau savo širdyje,
todėl turėsiu vilties.

CHĖT.

22 Tai Viešpaties gailestingumai,
kad neesame sunaikinti,
nes nestinga jo pasigailėjimų.

---

kurs išjuokiamas dainos žodžiais. — (15) *Kartybių...* Plg. Jer. 9, 15. — (16) *Jis išlaužė...* Ebr. t.: jis sutrupino mano dantis į akmenėlius, apipylė mane pelenais. Prasmė rasi tokį: jis davė man valgyti kietos kaip akmuo duonos (plg. Ps. 101, 10). Apipylimas ar užpylimas pelenais, lyg palaidojimas į pelenus, yra didžiausio gedulio ženklas. — (17) *Atstumta...*: nebegali pasiekti, susilaukti, ramybės, todėl ir laimės. — (18) *Mano tikslas...* Aš nebeturiu ko tikėtis iš Viešpaties, nebėra vilties susilaukti kentėjimų galo. Taip pranašas pasiekia aukščiausią laipsnį nelaimių aprašyme. Toliau jo rauda virsta jau nuolankia ir pasitikėjimo pilna malda (plg. Ps. 72, 13).

(19) *Metėles ir tulžį:* kurios pranašui yra lyg maistas ir gėrimas (15 e.). — (20) *Aš nuolat...* Anot ebr t.: Tu juk tikrai atsiminsi, kad mano siela žemai nulenkta manyje. — (21) Tai aš svarstau: dalykus, kurie toliau išdėstomi. — (22) *Tai Viešpaties...* Viešpaties gailestingumas padarė, kad mes ne visai žuvome; ir

HETH.

23 Novi diluculo,
multa est fides tua.

HETH.

24 Pars mea Dominus, dixit anima mea:
propterea expectabo eum.

TETH.

25 Bonus est Dominus sperantibus in eum,
animae quaerenti illum.

TETH.

26 Bonum est praestolari cum silentio
salutare Dei.

TETH.

27 Bonum est viro, cum portaverit iugum ab adolescentia sua.

IOD.

28 Sedebit solitarius, et tacebit:
quia levavit super se.

IOD.

29 Ponet in pulvere os suum,
si forte sit spes.

CHĖT.

23 Jie nauji kas rytmetį;
tavo ištikimybė didelė.

CHĖT.

24 Mano dalia Viešpats, sako mano siela,
todėl jo lauksiu.

TĖT.

25 Viešpats geras tiems, kurie juo pasitiki,
sielai, kuri jo ieško.

TĖT.

26 Gera yra tyliai laukti

Dievo išgelbėjimo.

TĖT.

27 Gera žmogui, jei jis neša jungą nuo pat savo jaunystės.

JOD.

28 Jis sėdės vienas ir tylės,
nes tai jam uždėta.

JOD.

29 Jis palies savo burna dulkes,
rasi dar yra vilties.

---

kad mes dar tebesame gyvi, tai jo pasigailėjimo laidas, kurs mums rodo, jog mes niekuomet neliksime be to pasigailėjimo (plg. Jer. 4, 27). — (23) *Jie nauji...* Kaip kasdien mums atnešama dienos šviesa, taip Dievo gailestingumas pasirodo kasdien naujas ir neišsemiamas, nes Dievo ištikimybė yra didelė ir gausinga; ji yra lyg kad šaltinis ir begalo didelis iždas, iš kurio mums visuomet teikiama naujų malonių. Naujais taip pat galima laikyti nelaiminguosius, kurie po ilgos liūdnos karčiausių kentėjimų nakties mato užtekančią raminančią išgelbėjimo aušrą ir tuo naujai pastiprinti džiaugiasi gyvenimu. — (25) *Viešpats...* Kas pasitiki Viešpačiu, jį maldauja pagalbos, tas susilauks jo pasigailėjimo. Šita mintis palaiko paties pranašo taip pat ir kitų viltį: (26) *Gera...* Kas Dievui pasitiki, tas laukia be nekantrumo ir murmėjimo išgelbėjimo iš nelaimės ir pilnai pasiduoda Dievo valiai, kad tas jam padėtų jam pačiam tinkamu metu. — (27) *Gera žmogui...* Kas Viešpaties jungą (Viešpaties baimės, paklusnumo jo įstatymui ir įsakymams, nelaimių jungą) yra įpratęs nešti nuo pat jaunystės ir suvaldyti visas savo širdies užgaidas, užtroškinant savyje piktus geidulius, auklėjant dorybes ir siekiant tobulumo, tas ir dabar kantriai pasiduos Dievo plakimams. — (28) *Jis sėdės...* Toksai palaiko širdies ramybę rūpesniuose, vengia minios ir laukia be nekantravimo, kad Dievas, kurs yra jam jungą uždėjęs, jį savo laiku nuims. — (29) *Jis palies...*: nusilenks iki žemei, pagerbdamas slap-

IOD.

30 Dabit percutienti se maxillam,
saturabitur opprobriis.

CAPH.

31 Quia non repellet in sempiternum
Dominus.

CAPH.

32 Quia si abiecit, et miserebitur
secundum multitudinem misericordiarum suarum.

CAPH.

33 Non enim humiliavit ex corde suo,
et abiecit filios hominum,

LAMED.

34 Ut contereret sub pedibus suis
omnes vinctos terrae,

LAMED.

35 Ut declinaret iudicium viri
in conspectu vultus Altissimi.

LAMED.

36 Ut perverteret hominem in iudicio suo,
Dominus ignoravit.

JOD.

30 Tam, kurs jį muša, jis duos skruostą,
leis pasisotinti savo pajuokomis.

KAF.

31 Nes neamžinai atstumia
Viešpats.

KAF.

32 Nes jei jis ir atmetė, jis pasigailės
sulig savo gailestingumų daugybe.

KAF.

33 Nes ne savo pasimėgimu jis žemina
ir atmeta žmonių vaikus

LAMĖD.

34 sutrinti po savo kojomis
visus žemės belaisvius,

LAMĖD.

35 nedaryti teisybės žmogui
Aukščiausiojo akivaizdoje,

LAMĖD.

36 daryti žmogui skriaudą jo byloje;
tų dalykų Viešpats nemoka.

---

tingus Dievo sumanymus. — (30) *Tam, kurs...* Jo viltis turi būti didelė ir kilni, kad galėtų kantriai pakelti išniekinimus. Taigi taip turi kentėti tauta paniekinimus ir vargus, kuriuos teisingas Dievo teismas yra jai uždėjęs. Toki kantrybė atneš jai didžiausių gėrybių. — (31) *Nes neamžinai...* Kaip galima gyventi tikėjimu nelaimėse? visų pirma yra visai tikras dalykas, kad Dievas neatmeta amžinai tautos, kurią jis yra išsirinkęs; toliau, jei jis jai siunčia nelaimę, tai nėra abejonės, kad jis vėl pasigailės ir tai taip, kad jo pasigailėjimas bus didesnis už siųstąją nelaimę; juk Dievas baudžia ir plaka ne iš malonumo, bet lyg priverstas ir prieš savo valią, kuriai įgimta gailėtis ir daryti gera (plg. Išm. 11, 24-27). Todėl, jei kas iš širdies gailisi, Dievas yra visuomet pasiryžęs daryti malonę. — (32) *Jei ir atmetė...* Ebr. t.: jei ir nuliūdino. — (33) *Atmeta.* Ebr. t.: nuliūdina. — *Sutrinti...* Ir tai yra paguoda nelaimėje, kad nieko negali įvykti kitaip, kaip tik Dievui leidžiant. — (36) *Tų dalykų Dievas nemoka.* Ebr. t.: argi Viešpats tų dalykų nemato? — Gal Dievas nežino, kad belaisviai kojomis mindomi, kai jo akyse nedaroma teisybės,

MEM.

37 Quis est iste, qui dixit ut fieret,
Domino non iubente?

MEM.

38 Ex ore Altissimi non egredientur
nec mala nec bona?

MEM.

39 Quid murmuravit homo vivens,
vir pro peccatis suis?

NUN.

40 Scrutemur vias nostras, et quaeramus,
et revertamur ad Dominum

NUN.

Levemus corda nostra cum manibus
ad Dominum in caelos.

NUN.

42 Nos inique egimus, et ad iracundiam provocavimus:
idcirco tu inexorabilis es.

SAMECH.

43 Operuisti in furore, et percussisti nos:
occidisti, nec pepercisti.

MĖM.

37 Kas yra tasai, kurs liepė įvykti,
Viešpačiui neliepiant?

MĖM.

38 Argi ne iš Viešpaties burnos išeina
ir kas pikta, ir kas gera?

MĖM.

39 Tai ko murma žmogus, kol gyvas,
kiekvienas dėl savo nuodėmių?

NUN.

40 Tyrinėkime savo kelius, ieškokime
ir grężkimės į Viešpatį.

NUN.

41 Kelkime savo širdis su rankomis
pas Viešpatį į dangų.

NUN.

42 Mes elgėmės neteisingai ir vedėme į rūstybę,
todėl tu nepermaldaujamas.

SAMĖCH.

43 Tu apsisupei narsu ir užgavai mus;
užmušei ir nepasigailėjai.

---

kai žmonės teisme apgaudinėjami ir slėgiami? Taip, jis žino; todėl jis leidžia tuos negerumus. — (37) *Kurs liepė...* Plg. Am. 3, 6. — (38) *Argi ne...* Teisusis teisėjas Dievas bausmėmis plaka nuodėmes. Jis leido sugriauti Jeruzalę, bet kaip tik tame, jog čia pats Dievas suteikė nprietelіams galios, yra pagrindo paguodai, nes jis pakreipia visa, kas mums atsitinka, mūsų pačių išganymui. — (39) *Ko murma žmogus...* Kolei jis dar gali dalyvauti malonėje ir palankume, kokių Viešpats teikia gyviesiems, jam nevalia dejuoti, jei ne bent dėl savo nuodėmių, kurios yra tikra visų nelaimių priežastis ir yra vienatinė piktenybė. Ebr. t.: ko dūsauja žmogus, kolei gyvas? (Tedūsauja) kiekvienas dėl savo nuodėmių.

(42) *Mes elgėmės...* Ebr. t.: mes, mes nusidėjome ir buvome maištininkai, ir tu nedovanojai. — Į ką Jeremijas, nelaimei dar neatėjus, taip dažnai kreipė dėmesį, tai jis primena ir dabar, kai žydai patyrė, kaip negera ir kartu apleisti Viešpatį. Jiems reikia grįžti į Viešpatį! — (43) *Užgavai mus...*: Ebr. t.: persekiojai mus, atėmei, nepasigailėjai. — Tuo metu kai Dievas norėjo dovanoti, jie nenorėjo jo ieškoti, todėl jis nebenori ir paskiau jų išklausyti (plg.

SAMECH.

44 Opposuisti nubem tibi,
ne transeat oratio.

SAMECH.

45 Eradicationem, et abiectionem
posuisti me
in medio populorum.

PHE.

46 Aperuerunt super nos os
suum
omnes inimici.

PHE.

47 Formido, et laqueus facta est
nobis
vaticinatio, et contritio.

PHE.

48 Divisiones aquarum deduxit
oculus meus,
in contritione filiae populi mei

AIN.

49 Oculus meus afflictus est, nec
tacuit,
eo quod non esset requies,

AIN.

50 Donec respiceret et videret
Dominus de caelis.

AIN.

51 Oculus meus depraedatus est
animam meam
in cunctis filiabus urbis meae.

SADE.

52 Venatione ceperunt me quasi
avem
inimici mei gratis.

SAMĖCH.

44 Tu pastatei ties savim debesį,
kad nepraeitų malda.

SAMĖCH.

45 Tu padarei iš manęs iššlavą
ir atmatą tautų tarpe.

PHĖ.

46 Visi nerieteliai
išsižiojo prieš mus.

PHĖ.

47 Baisumu ir kilpa virto mums
pranašystė ir sugriovimas.

PHĖ.

48 Mano akis išliejo ašarų sroves
dėl mano tautos dukters sunai-
kinimo.

AIN.

49 Mano akis nuliūdinta ir nesi-
liauja verkus,
nes nėra atilsio,

AIN.

50 kolei nepažvelgs ir nepamatys
Viešpats iš dangaus.

AIN.

51 Mano akis apiplėšė mano
sielą
dėl visų mano miesto dukterų.

TSADĖ.

52 Medžiodami sugavo mane kaip
paukštį
mano neprieteliai be priežasties.

Jer. 2, 27. 28). — (45) *Tu padarei...* Kitados taip atsitiko priešams (Ps. 17, 43), dabar Dievo tautai. — (46) *Visi...* Plg. auk. 2, 16. — (47) *Pranašystė:* netikra pranašystė, atvedusi mums žuvimą. Ebr. t.: sunaikinimas. — (51) *Mano akis...* Ašaros nesustiprino sielos, bei dar atėmė iš jos jėgas. Ebr. t.: mano akis daro mano sielai skausmo. — Ašaros skausmo nesumažino, kaip kad paprastai būna, bet dar jį padidino ir sustiprino. — *Dukterų.* Jeruzalės dukterų kentėjimai viena žymiausių nesiliaujančio skausmo priežasčių. — (52) *Neprieteliai be priežasties.*

SADE.

53 Lapsa est in lacum vita mea,
et posuerunt lapidem super me.

SADE.

54 Inundaverunt aquae super
caput meum:
dixi: Perii.

COPH.

55 Invocavi nomen tuum Domine
de lacu novissimo.

COPH.

56 Vocem meam audisti: ne
avertas aurem tuam
a singultu meo, et clamoribus.

COPH.

57 Appropinquasti in die, quando
invocavi te:
dixisti: Ne timeas.

RES.

58 Iudicasti Domine causam
animae meae,
redemptor vitae meae.

RES.

59 Vidisti Domine iniquitatem
illorum adversum me:
iudica iudicium meum.

RES.

60 Vidisti omnem furorem,
universas cogitationes eorum
adversum me.

TŠADĖ.

53 Mano gyvybė įpuolė į duobę,
ir jie užrito ant manęs akmenį.

TŠADĖ.

54 Vandenys tvino ant mano
galvos;
aš tariau: Esu žuvęs.

QOF.

55 Aš šaukiu tavo, Viešpatie,
vardą
iš giliausios duobės.

QOF.

56 Tu girdėjai mano balsą; ne-
nugręžk savo ausies
nuo mano dūsavimo ir mano
šauksmų.

QOF.

57 Tu prisiartinai tą dieną, ku-
rioje aš šaukiaus tavęs;
tu tarei: Nebijok.

RĖŠ.

58 Viešpatie, tu darei teisybę
mano sielos byloje,
tu mano gyvybės atvaduotojas.

RĖŠ.

59 Viešpatie, tu matei jų netei-
sybę prieš mane;
daryk man teisybę.

RĖŠ.

60 Tu matei visą jų narsą,
visas jų mintis prieš mane.

Žuvimas buvo Dievo siųstas žydams už jų nuodėmes. Kaldėjiečiams jie nebuvo padarę tokios neteisybės, dėl kurios šitie būtų turėję teisės taip piktai su jais pasielgti. Taip neprieteliai buvo labai perviršiję keršto saiką. — (53, 54) *Užrito ant manęs...*: kad aš nebegalėčiau ištrūkti. Taip aš grimzdau vis gilyn ir gilyn, iki vanduo pasiekė mano galvą, ją užliejo ir aš tariaus būsiąs nutroškintas (aliuzija į Jer. 38, 6). Tauta randasi tokioje padėtyje, iš kurios negali išgelbėti joki žmogaus ranka; todėl reikia bėgti prie Dievo.

(57) *Tu tarei: Nebijok.* Vz. Jer. 30, 11; 46, 27. 28; Iz. 41, 10 ir k. — (58) *Tu darei...* Ebr. t.: tu gynei mano sielos bylą, išgelbėjai mano gyvybę. — (60) *Narsą.* Ebr. t.: pagie-

SIN.	ŠIN.
61 Audisti opprobrium eorum Domine, omnes cogitationes eorum adversum me:	61 Tu, Viešpatie, girdėjai jų apjuoką, visas jų mintis prieš mane,
SIN.	ŠIN.
62 Labia insurgentium mihi; et meditationes eorum adversum me tota die.	62 lūpas kilstančiųjų prieš mane, ir jų mąstymus visą dieną prieš mane.
SIN.	ŠIN.
63 Sessionem eorum, et resurrectionem eorum vide, ego sum psalmus eorum.	63 Pažvelk, ar jie sėdi, ar keliasi, aš jųjų daina.
THAU.	TAU.
64 Reddes eis vicem Domine iuxta opera manuum suarum.	64 Tu, Viešpatie, atsilyginsi jiems, žiūrėdamas jų rankų darbų.
THAU.	TAU.
65 Dabis eis scutum cordis laborem tuum.	65 Tu duosi jiems širdies skydą savo varginimą.
THAU.	TAU.
66 Persequeris in furore, et conteres eos sub caelis Domine.	66 Tu persekiosi juos narsu ir sutrinsi juos po dangumi, o Viešpatie!

4. Sunaikinimo didumas ir priežastys.

ALEPH.	ALEF.
IV. 1 Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus,	**4.** 1 Kaip gi auksas pasidarė tamsus, pakitėjo geriausia spalva?

žą. — (**63**) *Pažvelk...*: atkreipk savo dėmesį į visus jų veiksmus, atilsį ir elgesį. — (**65**) *Širdies skydą*. Ebr. t.: dangtį jų širdžiai. — taip kad jie lyg akli eis į prapultį. — *Savo varginimą*. Ebr. t.: savo prakeikimą ant jųjų. — (**66**) *Sutrinsi...* Ebr. t.: sunaikinsi juos iš po Viešpaties dangaus, t. y. taip kad jie, kurie dabar yra po Viešpaties dangumi, bus iš tos vietos pašalinti. Tas linkėjimas reikia taip suprasti, kaip dabar meldžiamasi: savo šv. Bažnyčios neprietelius pažeminti teikis! Plg. Jer. 18, 21...

4, 1-22. Palygindamas seniau buvusią laimę su dabartine nelaime pranašas dejuoja dėl baisaus sunaikinimo, palietusio visus gyventojų luomus (1-11), toliau paliečia baisios nelaimės priežastis iš pranašų, kunigų ir tautos pusės (12-22).

(**4, 1**) *Kaip gi auksas...* Kitados tauta buvo Dievo tėvainystė ir kunigiškoji karalystė (Iš. 19, 5. 6). Dievas buvo ją išaukštinęs (Jer. 3, 19: 13, 11). Bet kaip gi labai pakitėjo jos

dispersi sunt lapides sanctuarii
in capite omnium platearum?

BETH.

2 Filii Sion inclyti,
et amicti auro primo:
quomodo reputati sunt in vasa testea,
opus manuum figuli?

GHIMEL.

3 Sed et lamiae nudaverunt mammam,
lactaverunt catulos suos:
filia populi mei crudelis,
quasi struthio in deserto.

DALETH.

4 Adhaesit lingua lactentis
ad palatum eius in siti:
parvuli petierunt panem,
et non erat qui frangeret eis.

HE.

5 Qui vescebantur voluptuose,
interierunt in viis:
qui nutriebantur in croceis,
amplexati sunt stercora.

VAU.

6 Et maior effecta est iniquitas filiae populi mei

Išblaškyti šventyklos akmenys
visų gatvių kampuose

BĖT.

2 Kilnūs Siono sūnūs,
kurie buvo apvilkti pirmuoju auksu,
kaip gi jie laikomi moliniais indais,
puodžiaus rankų darbu?

GIMĖL.

3 Net ir aitvarai atidengia savo papą,
žindo savo jauniklius;
mano tautos duktė kietaširdė
kaip strausas tyrumoje.

DALĖT.

4 Žindomojo liežuvis prilipo
prie jo gomurio troškulyje;
kūdikiai prašė duonos
ir nebuvo kas jiems jos laužtų.

HĖ.

5 Tie, kurie valgydavo skaniausius valgius,
žūna gatvėse;
kurie buvo auginami skarlate
apkabina mėšlą.

VAU.

6 Mano dukters neteisybė
pasidarė didesnė

---

padėtis dėl kaldėjiečių įvykinto apgulimo ir nugalėjimo! (Efr. Teod. Tom.). — *Geriausia spalva.* Ebr. t.: tyriausias auksas. Kas čia vadinama auksu, paaiškėja iš 2 e. — (2) *Kilnūs...* Ebr. t.: Siono piliečiai taurieji, vertinami kaip tyras auksas. — *Jie laikomi...*: atmetami kaip niekam tikusios šukės. Plg. Jer. 18, 4. 6... 19, 10; 22, 28. — (3) *Aitvarai.* Ebr. thannin reiškia tikriausiai šakalus. — *Atidengia.* Ebr. t.: duoda. Vietoj seniau buvusio visų dalykų apstumo buvo atėjęs badas; Sionas nebegali išmaitinti savo vaikų, yra priverstas būti jiems nuožmesnis už laukinius žvėris, kurie tačiau maitina savo jauniklius. — *Kietaširdė:* priversta užmiršti įgimties balsą, nebeįstengia jo klausyti. — *Strausas.* Tas paukštis palieka savo sudėtus kiaušinius tyrumos smiltyse, kad čia juos išperėtų karšti saulės spinduliai. Išsiperėję strausiukai toliau patys rūpinasi savimi. Todėl strausas laikomas paukščiu kietaširdžiu. Plg. Jobo 39, 15. — (5) *Auginami.* Ebr. t.: nešiojami. — *Apkabina...*: griebiasi menkiausių dalykų ir randa sau atilsio purvuose. — (6) *Mano tautos...* Nelaimių didumas yra Siono nusikaltimų didumo atvaizdas. — *Nepakėlus*...

peccato Sodomorum,
quae subversa est in momento,
et non ceperunt in ea manus.

ZAIN.

7 Candidiores Nazaraei eius nive,
nitidiores lacte,
rubicundiores ebore antiquo,
sapphiro pulchriores.

HETH.

8 Denigrata est super carbones facies eorum,
et non sunt cogniti in plateis:
adhaesit cutis eorum ossibus:
aruit, et facta est quasi lignum.

TETH.

9 Melius fuit occisis gladio,
quam interfectis fame:
quoniam isti extabuerunt consumpti
a sterilitate terrae.

IOD.

10 Manus mulierum misericordium
coxerunt filios suos:
facti sunt cibus earum
in contritione filiae populi mei.

CAPH.

11 Complevit Dominus furorem suum,

didesnė už nuodėmę Sodomos,
kuri sugriauta akimirksnyje,
nepakėlus prieš ją rankos.

ZAIN.

7 Jos Nazarėjai buvo skaistesni už sniegą,
baltesni už pieną,
rausvesni už seną dramblio kaulą,
gražesni už sapyrą.

CHĖT.

8 Dabar jų veidas pasidarė juodesnis už anglis,
ir jų nebepažįstama gatvėse;
jų oda prilipus prie kaulų;
ji sudžiūvus ir pasidarius kaip medis.

TĖT.

9 Geriau buvo užmuštiesiems kalaviju,
kaip tiems, kurie mirė badu,
nes šitie žuvo pamažu sunaikinti
žemės nederlingumo.

JOD.

10 Gailestingų moterų rankos
virė savo vaikus;
jie virto jų maistu
mano tautos dukters sunaikinime.

KAF.

11 Viešpats padarė savo narsą pilną,

Vz. Prad. 19, 24. Geresnis buvo Sodomos likimas, nes jos ir nuodėmė buvo mažesnė. Ūmas žuvimas kaip ir netikėta mirtis sujungta su mažiau kentėjimų; bet ypač svarbu tai, kad ten nebuvo tokių baisenybių, kaip čia paminėtosios. Plg. Mt. 10, 15; 11, 24; Lk. 10, 12. Žydai turėjo įstatymą ir pranašai nuolat jiems primindavo, kad reikia laikytis Dievo ištikimai, arba į jį gręžtis. — (7) *Nazarėjai:* išrinktieji, ypatingos pagarbos vertieji, kunigaikščiai ir kunigai. — *Rausvesni...* Ebr. t.: rausvesni kūnu už karolius, sapyras buvo jų išvaizda (tiksliau: išpjovimas, tarsi, jie būtų buvę išdrožti iš sapyro). — (8) *Anglis.* Ebr. t.: juodylą, juodus dažus. — (9) *Nes šitie...* Ebr. t.: kurie žūna lauko vaisių stokos perverti. — Žuvusieji kovose mirė greičiau ir garbingiau, badas ilgai kankina ir pamažu atima gyvybę. — (11) *Sukūrė...* Kaip Dievo rūstybė padegė miestą, paaiškinama Ezekielio regėjime 10, 6. Čia minimą bausmę Dievas buvo

effudit iram indignationis suae:
et succendit ignem in Sion,
et devoravit fundamenta eius.

LAMED.

[12] Non crediderunt reges terrae,
et universi habitatores orbis,
quoniam ingrederetur hostis et inimicus
per portas Ierusalem:

MEM.

[13] Propter peccata prophetarum eius,
et iniquitates sacerdotum eius,
qui effuderunt in medio eius
sanguinem iustorum.

NUN.

[14] Erraverunt caeci in plateis,
polluti sunt in sanguine:
cumque non possent,
tenuerunt lacinias suas.

SAMECH.

[15] Recedite polluti, clamaverunt eis:
recedite, abite, nolite tangere:
iurgati quippe sunt, et commoti
dixerunt inter Gentes:
Non addet ultra ut habitet in eis.

išpylė savo užsidegimo rūstybę
ir sukūrė Sione ugnį,
kuri prarijo jo pamatus.

LAMĖD.

[12] Žemės karaliai
ir visi pasaulio gyventojai nebūtų tikėję,
kad priešas ir neprietelis įeis
pro Jeruzalės vartus:

MĖM.

[13] Dėl jos pranašų nuodėmių
ir neteisybių jos kunigų,
kurie išliejo jos viduryje
teisiųjų kraują.

NUN.

[14] Akli jie klaidžiojo gatvėmis,
buvo sutepti krauju;
ir negalėdami (eiti)
jie laikė savo skvernus.

SAMĖCH.

[15] Pasitraukite, suteptieji, buvo jiems šaukiama,
pasitraukite, eikite šalin, nepalieskite;
taip jie buvo ujami ir atstumiami,
ir buvo kalbama tarp pagonių:
Nėvienas nebegyvens jų tarpe.

---

paskelbęs iš anksto. Atk. 32, 22. (12) *Nebūtų tikėję...*: nes Dievas norėjo visuomet per amžius kreipti savo širdį ir akis į Jeruzalę, 3 Kar. 9, 3. — (13) *Pranašų:* netikrų. Apie per daug didelį nepamatuotą žydų pasitikėjimą kalba Jer. 7, 4... ir k. Miestas buvo stiprus savo vieta (2 Kar. 5, 6...). Be to jis dar buvo karaliaus Ozijo, Joatamo ir Manaso sustiprintas Kron. 26, 5; 27, 3; 33, 14). Pagonys žinojo, kad Dievas nekartą stebuklingai gynė bažnyčią ir plakdavo neprietelius (4 Kar. 19, 35; 2 Kron. 20, 22... Ps. 45, 6. 7). — *Išliejo jos...* Netikri pranašai ir kunigai buvo tikriausiai nusikaltę žudynėmis karaliaus Manaso laikais. — (14) *Akli...* Kalbama apie tuos pačius nusikaltėlius, ką ir 13 e. Jie savo piktumo apakinti klaidžioja gatvėse, sutepti krauju, kurį jie neteisingai ir nuožmiai buvo išlieję. Nebegalėdami gi toliau eiti, neįbridę į kraujo liūnus, jie sustodavo ir laikydavo pakėlę aukštyn savo ilgų rūbų skvernus. — *Ir negalėdami...* Ebr. t.: taip kad nebuvo galima paliesti jų drabužių, taip labai jie buvo sutepti krauju. — (15) *Pasitraukite...* Taip jiems šaukdavo praeiviai, bijodami patys susitepti, jei būtų buvę jų paliesti. Panašiai buvo įsakyta šaukti tik raupsuotiems (vz. Kun, 13, 45). —

PHE.

16 Facies Domini divisit eos,
non addet ut respiciat eos:
facies sacerdotum non erubuerunt,
neque senum miserti sunt.

AIN.

17 Cum adhuc subsisteremus,
defecerunt oculi nostri
ad auxilium nostrum vanum,
cum respiceremus attenti
ad gentem, quae salvare non poterat.

SADE.

18 Lubricaverunt vestigia nostra
in itinere platearum nostrarum,
appropinquavit finis noster: completi sunt dies nostri,
quia venit finis noster.

COPH.

19 Velociores fuerunt persecutores nostri
aquilis caeli:
super montes persecuti sunt nos,
in deserto insidiati sunt nobis.

RES.

20 Spiritus oris nostri Christus Dominus

PHE.

16 Viešpaties veidas išskirstė juos;
jis nebepažvelgs daugiau į juos.
Kunigų veido nepagerbta
ir nepasigailėta senių.

AIN.

17 Kai mes dar tebebuvome, mūsų akys pailso,
bežiūrėdamos mums tuščios pagalbos;
mes atidžiai dairėmės
į tautą, kuri negalėjo išgelbėti.

TSADĖ.

18 Mūsų žingsniai slidinėjo,
einant mūsų gatvėmis;
mūsų galas arti; pasibaigė mūsų dienos,
nes mūsų galas atėjo.

QOF.

19 Mūsų persekiotojai buvo greitesni
už dangaus arus;
jie vijosi mus per kalnus,
tyrumoje tykojo mūsų.

RĖŠ.

20 Mūsų burnos kvapas, pateptasis, valdovas,

Taip jie buvo... Ebr. t.: kai jie bėgo, jie klaidžiojo šen ir ten; buvo sakoma pagonių tarpe: jiems nevalia ilgiau pasilikti. — **(16)** *Viešpaties veidas...* Viešpats nebežiūri daugiau į juos maloningai; jis apleidžia ir atiduoda juos jų nprietelių siautimui, kurie negerbia nei kunigo vertybės, nei žilos senio galvos. — **(17)** *Mūsų akys...* Kaip 6 e. skundė tautos piktumą, 13 e. kunigų ir netikrų pranašų nuodėmes, taip dabar jis peikia žalingą pasitikėjimą žmonių pagalba. Taip jis nurodo tikras nelaimių priežastis; tačiau tas tiesos pažinimas yra pirmas žingsnis į išsigelbėjimą. Pranašas jau taip daug kartų, kolei Sionas dar nebuvo paimtas, buvo davęs savo tautai įspėjimų dėl sąjungų su svetimomis tautomis, ypač gi su aigiptiečiais. Bent dabar, kartaus prityrimo pamokinti, jie turėtų prisipažinti pasielgę paikai! — **(18)** *Mūsų žingsniai...* Ebr. t.: jie tykojo mūsų žingsnių, kad mes nevaikščiotumėm savo gatvėmis. — Kaldėjiečiai, kurie laikė miestą apgultą, budriai saugojo, kad kartais karalius ir kunigaikščiai nepabėgtų. Dabar žydai suprato, kad jų karalystei atėjo galas. — **(19)** *Buvo greitesni...* Tai prisiminimas, kaip veltui Sedekijas ir kunigaikščiai mėgino pabėgti. Kaldėjiečių greitumas pavijo juos. Šitais žodžiais dar primenami įspėjimai Atk. 28, 49; Jer. 4, 13. — Sedekijas bėgo Jeriko linkon, kelias ėjo per kauburius ir slėnius. Tyrumoje prie Je-

captus est in peccatis nostris:
cui diximus: In umbra tua
vivemus in Gentibus.

SIN.

21 Gaude, et laetare filia Edom,
quae habitas in Terra Hus:
ad te quoque perveniet calix,
inebriaberis, atque nudaberis.

THAU.

22 Completa est iniquitas tua
filia Sion,
nec addet ultra ut transmigret te:
visitavit iniquitatem tuam filia
Edom,
discooperuit peccata tua.

sugautas dėl mūsų nuodėmių,
jis, kuriam mes sakėme: Tavo
ūksmėje
mes gyvensime tarp tautų.

ŠIN.

21 Džiaukis ir linksminkis, Edomo
dukte,
kuri gyveni Huso šalyje;
ir pas tave ateis taurė
tu būsi girta ir plika.

THAU.

22 Pasibaigė tavo nusikaltimas
Siono dukte;
jis daugiau nebeduos tavęs išvesti.
Jis lanko tavo neteisybę, Edomo
dukte,
atidengia tavo nuodėmes.

ORATIO IEREMIAE PROPHETHAE.

PRANAŠO JEREMIJO MALDA.

5. Pranašo Jeremijo malda už žydus.

V. 1 Recordare Domine quid
acciderit nobis:
intuere, et respice opprobrium
nostrum.

5. 1 Atsimink, Viešpatie, kas
mums atsitiko,
pažvelk ir matyk mūsų apjuoką.

---

riko karalius buvo sugautas. — (20) *Pateptasis, valdovas...* Ebr. t.: Viešpaties pateptasis buvo sugautas jų duobėse. — Karalius Sedekijas buvo tarsi tautos gyvybės kvapas. Jie tikėjosi, kad jis pabėgsiąs pas svetimas tautas ir tenai jie jo globoje galėsią sau ramiai gyventi. — (21) *Džiaukis...* Ironijos pilnas pakvietimas. — *Huso šalyje.* Plg. Jer. 25, 20; Jobo 1, 1. — *Ir pas tavę ateis...*: ir tau ateis eilia gerti Dievo rūstybės taurę; ji tave nugirdys (Jer. 25, 27), sugauta ir apiplėšta tu liūdėsi. Edomas imamas čia kaipo pavyzdis to, kas turi atsitikti visiems Dievo ir jo karalystės neprieteliams. Šitiems žūnant Dievo tautai užteka viltis. — (22) *Pasibaigė...* Dievas nustatė pabaigą tavo kaltei ir bausmei. Plg. Jer. 30, 3-31. Taip ir šita graudi giesmė baigiama Dievo neprietelių žuvimo ir jojo tautos pakilimo paminėjimu.

Pranašo Jeremijo maldą. Šitos antraštės nėra ebr. ir graik. tekstuose; yra tačiau syr. ir kituose. — 5, 1-22. Tautos vardu Jeremijas kreipiasi į Viešpatį, maldaudamas malonės ir pasigailėjimo; bet kad sužadintų jo gailestingumą, jis nurodo didelį dejavimą visos tautos (1-10), atskirų luomų (11-18), primindamas Siono kalno apleidimą, dėl kurio pranašo maldavimas juo karščiau kyla į Dievo sostą, kad būtų grąžintas seniau rodomas maloningumas (19-22).

(1, 1) *Atsimink.* Prašoma Viešpatį atsiminti, kad veikiai suteiktų pagalbos.

2 Hereditas nostra versa est ad alienos:
domus nostrae ad extraneos.
3 Pupilli facti sumus absque patre,
matres nostrae quasi viduae.
4 Aquam nostram pecunia bibimus:
ligna nostra pretio comparavimus.
5 Cervicibus nostris minabamur,
lassis non dabatur requies.
6 Aegypto dedimus manum, et Assyriis
ut saturaremur pane.
7 Patres nostri peccaverunt, et non sunt:
et nos iniquitates eorum portavimus.
8 Servi dominati sunt nostri:
non fuit qui redimeret de manu eorum.
9 In animabus nostris afferebamus panem nobis,
a facie gladii in deserto.
10 Pellis nostra, quasi clibanus exusta est
a facie tempestatum famis.

2 Mūsų tėvainystė teko svetimiems,
mūsų namai kitataučiams.
3 Mes esame našlaičiai be tėvo,
mūsų motinos lyg našlės.
4 Mes gėrėme savo vandenį už pinigus,
savo malkas pirkome už užmokesnį.
5 Mes buvome varomi su grandinėmis ant mūsų kaklo,
pailsusiems nebuvo duodama atilsio.
6 Mes ištiesėme ranką Aigiptui ir asirijiečiams,
kad pasisotintumėm bent duona.
7 Mūsų tėvai nusidėjo, ir jų nebėra,
ir mes nešame jų nusikaltimus.
8 Vergai ėmė mums viešpatauti,
nėra kas mus išvaduoja iš jųjų rankos.
9 Su pavojumi savo gyvybei mes atsinešame duonos
tyrumos kalavijo akivaizdoje.
10 Mūsų oda nudegus kaip krosnis
nuo bado audrų.

— *Apjuoką.* Kuo ji buvo pasireiškusi, išdėstoma toliau: (2) *Mūsų tėvainystė...* Pirmas dalykas buvo tas, kad žydų savastis buvo svetimųjų atimta. Plg. 4 Kar. 25, 9; Jer. 52, 13. Šalies dalį buvo paėmę edomiečiai. Vz. Ez. 35, 10... — (3) *Mes esame...* Prie apiplėšimo prisidėjo ir tai, kad jie neteko globos ir gynėjų. Jie yra lyg našlaičiai, kurie neturi globėjo. Jų motinos panašios į našles, nes nors jų vyrai dar tebėra gyvi, bet jie negali suteikti jokios globos, jokios pagalbos. — (4) *Mes gėrėme...* Net kitados visiems prieinamus ir reikalingiausius daiktus jie turi pirktis už pinigus. Sunkus jungas slėgia pečius tų, kuriems kaldėjiečiai leido pasilikti šalyje. — (5) *Mes buvome...* Ebr. t.: mes persekiojami ant savo sprando, t. y. mums daroma prievarta, priešas verčia mus dirbti sunkius darbus, kietas jungas uždėtas ant mūsų. — (6) *Mes ištiesėme...* Jiems nieko daugiau nelieka kaip vergovė: arba jie turi pasiduoti aigiptiečiams, jei palieka Palestiną, arba kaldėjiečiams, jei pasilieka savo šalyje. Kitaip jie neturi iš ko gyventi. — *Asirijiečiams...* Ebr. t. Asurui. — Asirijiečių ar Asuro vardas čia, kaip nekartą ir kitur, imamas platesnėje prasmėje ir reiškia taip pat kaldėjiečius, kurie buvo paveldėję senovinę Asiriją. — (7) *Nusidėjo.* Visos nelaimės randasi iš nuodėmės, nusidėjusi gi buvo visa tauta. Vz. Iš. 20, 5; Atk. 5, 9. — (8) *Vergai...* Aprašoma persekiotojų nevertybė: tie, kurie mus slėgia, yra vergai. Karaliaus gi vergais buvo vadinami ir aukščiausieji kaldėjiečių karaliaus valdininkai. — (9) *Su pavojumi...* Visur besibastantieji kaldėjiečiai per-

11 Mulieres in Sion humiliaverunt,
et virgines in civitatibus Iuda.
12 Principes manu suspensi sunt:
facies senum non erubuerunt.
13 Adolescentibus impudice abusi
sunt:
et pueri in ligno corruerunt.

14 Senes defecerunt de portis:
iuvenes de choro psallentium.
15 Defecit gaudium cordis nostri:
versus est in luctum chorus
noster.
16 Cecidit corona capitis nostri:
vae nobis, quia peccavimus.
17 Propterea moestum factum est
cor nostrum,
ideo contenebrati sunt oculi nostri.
18 Propter montem Sion quia
disperiit,
vulpes ambulaverunt in eo.
19 Tu autem Domine in aeternum
permanebis,
solium tuum in generationem
et generationem.
20 Quare in perpetuum oblivisceris
nostri?
derelinques nos in longitudine
dierum?

11 Jie išgėdino moteris Sione
ir mergaites Jūdo miestuose.
12 Kunigaikščiai jų ranka pakarti
jie nepagerbė senių veido.
13 Jie begėdiškai elgėsi su jaunikaičiais,
ir vaikai sukniumba po malkų
našta.
14 Nebėra senių vartuose,
jaunikaičių žaidžiančių būriuose.
15 Mūsų širdies džiaugsmas dingo,
geduliu pavirto mūsų šokiai.

16 Mūsų galvos vainikas nukrito;
deja mums, nes mes nusidėjome.
17 Todėl mūsų širdis pasidarė
labai nuliūdusi,
todėl mūsų akys aptemo,
18 dėl Siono kalno, nes jis guli
tuščias,
lapės vaikščioja jame.
19 Tu, gi Viešpatie, pasilieki
per amžius,
tavo sostas per kartų kartas.

20 Kam tu nori užmiršti mus
amžinai?
pamesti mus ilgoms dienoms?

---

sekioja ir užmušinėja nėkieno nesudraudžiami pasilikusius žydus. Tyrumos kalavijas buvo ginkluoti plėšikai (plg. Atk. 28, 48 gąsdinimus). Tačiau tokiuo vargu gaunamos duonos neužtenka.

(11) *Jie išgėdino...* Taip įvyksta, kas buvo pasakyta Atk. 28, 30. 32. — (12) *Jų ranka:* neprietelių ranka (Efr.). Kadangi anot Atk. 21, 23 Dievo prakeiktas yra kiekvienas, kurs kaba ant medžio, tai čia pranašas ypatingu būdu liūdi dėl tokios kunigaikščių mirties. — *Senių:* kunigaikščių ir valdininkų. — (13) *Jie begėdiškai...* Ebr. t.: jaunikaičiai priversti nešioti girnas, t. y. verčiami dirbti labai sunkius darbus. Malti girnomis buvo žemiausių vergų darbas. — *Po malkų:* kurios jiems tekdavo nešioti. — (14) *Jaunikaičių...* Taip buvo įvykę, ką pranašavo Jer. 16, 9; 25, 10 ir Atk. 28, 20. — (15) *Mūsų širdies...* Taip kaip pranašavo Amosas 8, 10. — (16) *Vainikas:* garbė, laimė, džiaugsmas. — (17) *Todėl...* Plg. 2, 11. — (18) *Dėl Siono.* Dievo karalystės centras sunaikintas (plg. Mik. 3, 12). Lapės jaučiasi dabar čia namie. Siono paminėjimas duoda progos pradėti maldavimą.

(19) *Per amžius.* Nors tik Dievo sosto šešėlis yra pašlijęs, nes tikrasis Dievo sostas yra amžinas ir jo ištikimybė nesikeičianti, tačiau jis savo laiku ir tą pašlijusį sostą Sione atnaujins ir amžinai sustiprins, kaip kad yra žadėjęs Dovidui (2 Kar. 7, 14...). Kadangi Dievo karalystė amžina, tai pranašas prašo, kad Dievas neužmirštų čia žemėje savo karalystės sosto tautos tarpe, kad nesirodytų, jog jis ją apleidęs ilgam laikui ir visai padavęs ją neprietelių

21 Converte nos Domine ad te,
et convertemur:
innova dies nostros, sicut a
principio.
22 Sed proiiciens repulisti nos,
iratus es contra nos vehementer.

21 Apgręžk mus, Viešpatie, į save,
ir mes apsigręšime;
atnaujink mūsų dienas kaip
pradžioje.
22 Bet tu meste atmetei mus,
esi smarkiai ant mūsų užsirūstinęs.

---

galiai. Dievas „užmiršta", kai jis nebepadeda. — (21) *Apgręžk*... Galėjo, tiesa, tauta savo jėgomis apleisti Dievą, bet savo jėgomis sugrįžti į jį nebegali. Reikia, kad Dievas savo malone žmogų pakviestų ir prie savęs patrauktų, jei tasai vėl turi grįžti į Dievą. — *Atnaujink*... Kaip tu kitados esi padaręs, kad pirmieji patriarkai Abraomas, Izaokas ir Jokūbas buvo tau atsidavę tikėjimu, viltimi ir meile, taip suteik ir mums, kad mes būtumėm tau ištikimi ir atsidavę. Atnaujink savo sandorą, kaip tu ją esi padaręs senais laikais. — (22) *Bet tu*... Ebr. t.: arba gal tu mus meste atmetei, smarkiai rūstinies ant mūsų? Plg. Jer. 14, 19. Laukiamas atsakymas: Ne, taip būti negali, todėl yra dar mums vilties.

